

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה י' (תשפ"ו)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• תרומה •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

טז | לחם הפנים
לימוד לפרנסת האדם
מילתא חרת"א

יב | נושא את נושאו
ניצוץ אורה חסידי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

כ | האדנים בעבודת האדם
שפלות וביטול
אוצר פניני החסידות

העלונים: ספיר ויהלום • מילתא חרתא • ובהרת כחיים • אביר יעקב • מכתלי בית הרין • שו"ת בהלכה • בעל העקידה

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישראל

ירושלים - נהריה

מפתגמי אורייתא

תרגומה תשפ"ו

מבית ומחוץ תצפנו

"ועשו ארון עצי שטים וגו' וצפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו" (שמות כה י-יא).

אמרו חז"ל (יומא עב, הובא ברש"י על אתר) כי שלושה ארונות היו, חיצון של זהב ולפנים ממנו של עץ ופנימי גם הוא של זהב, נמצא כולו מצופה זהב.

וביארנו (שם) את המכוון בזה, כי בארון שוכנת התורה ובו נמצאים הלוחות, וזהו רמז לתלמיד חכם שצריך שיהא תוכו ככרו.

וכן כתב המהרש"א (חידושי אגדות, יומא שם), בטעם עשיית הארון האמצעי של עץ, כי האדם עץ השדה, והוא רומז לאדם עצמו ולעבודתו, אולם בכח העבודה נעשה מצופה זהב, וצפוי זה עליו להיות מבפנים כפי שהוא מבחוץ.

ואכן, כך דרכם של חסידים ואנשי מעשה לדרוש את ה' בפנימיות לכל הפחות כמו בחיצוניות, וגם במקום הנסתר מעין רואים טורחים בו ומקשטים אותו.

חסרון הזהב אחורי הדלתות

יש להקשות בזה, מן המשנה במסכת מידות (פרק ד משנה א), שם שנינו כי כל הכתלים של בית המקדש היו טוחים בזהב, אולם עובי הכותל של פתחו של היכל היה שש אמות, וחלק זה לא היה מצופה זהב. וכאשר היו הדלתות נפתחות, היו הדלתות מכסות את הקיר שמאחוריהן, ומשום כך לא הוצרך לציפוי, שכן לא היה חלק זה של הכותל נראה בפתיחת הדלתות.

וזהו לכאורה שלא כפי היסוד שנתבאר, כי יש לקשט את הפנימיות כמו את החיצוניות.

רפידתו זהב

אך באמת איתא במדרש, כי דבר זה לא היה אלא בבית שני, אולם בבית הראשון היה גם הקיר שאחורי הדלתות מחופה זהב. וכלשונם (במדבר רבה יב ד, ובדומה לזה בשיר השירים רבה ג ג): "רפידתו זהב" (שיר השירים ג א), תני שכל הבית היה נטוח בזהב חוץ מאחורי הדלתות, אמר רבי איבו, מתניתין בבנין שני, אבל בבנין ראשון אפילו אחרי הדלתות". מעתה מבואר חילוק עצום בין בית המקדש הראשון לשני בענין הפנימיות, עד אשר בראשון גם החלק שאינו נגלה לעין לעולם, היה עשוי זהב טהור, אולם בבית שני לא זכו ישראל לפנימיות טהורה, ובא הדבר לידי ביטוי גם בכתלי בית המקדש.

זמן החורבן - כזמן בית שני

והנה יש מקשים מדברי הגר"א בביאורו לשלחן ערוך (או"ח סי' קמ"ז סעיף א). שם פסק הרמ"א: "אם המעיל בצד אחד פשתן ובצד אחד משי, צריך להפך המשי לצד הספר ולגלול (מרדכי סוף מגילה), ולא נהגו כן (ב"י סי' קנ"ג)". כי יש ליתן את הצד הנאה כלפי פנים, כפי שהיה הארון מצופה זהב מבפנים. וכתב הגר"א שהעיקר כהמנהג שאין צריך לעשות כן, וראיה מן המשנה כאן שאין טוחין בזהב את הכותל שאחורי הדלתות. הרי מבואר כי לדעת הגר"א כן הדין גם בזמנינו, ולכאורה זהו דלא כפי משמעות דברי המדרש.

אמנם לפי האמור יש ליישב, כי מצבינו כהיום אינו טוב יותר מימי בית שני, וודאי לא ראוי לנו לרמות את עצמנו לחשוב כי טובים אנו בפנימיות כמו בחיצוניות.

מעתה בין נבין מה טעם חסר הארון מישראל בבית שני. כי מעלה זו - היא היא סמל הארון, העשוי עץ שהוא סמל לאדם, ומצופה זהב מבית ומחוץ, כולו טהור.

(מתוך "עניינים מאירות" להגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

- פתוחי חותם | תפלה בלא פְּנֵה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי ..... א
- דברי אמונה | תפלה בכונת הלב ובהתבוננות ממעמקי הלב ..... א
- לקוטי מוהר"ן | יתאמץ בכל פעם לומר מעט בכונה ..... א
- שפת אמת | תפלות כנגד תמידיו | התעוררות הארת המקדש כפי השתוקקות והרצון ..... א
- באר מים חיים | שכרו של המתפלל בצבור שמזכה את הרבים ..... ב
- לקוטי תורה | גם כאשר האדם מצוי בהסתר ואינו חש את הקדושה ישתדל להתחזק ויזכה לבסוף לבחינת נוכח ..... ב
- תפארת שמואל | הפוסק באמצע משא ומתן לעבודת ה' - מפריש מממונו נדבה לה' ..... ב
- לקוטי שיחות | יחודם של האדנים במלאכת המשכן ..... ב
- קדושת לוי | מחשבת המצוה מרוממת את השכינה ומעשה המצוה מרומם את האדם ..... ג
- לקוטי הלכות | על האדם להעלות את ממונו וחספיו לקדושה ..... ג
- מהרי"ד מפעלזא | הור מרמז שיש להנות מהעולם הזה בגבול וצמצום ..... ג
- תורה אור | העוזה והלשכות היו מכונים כנגד מלכות דאצילות | מהות הפרכת קעין הפרסא בעולמות העליונים ..... ג
- אהב ישראל | החיוב לדאג למקור פרנסה ..... ד
- נר ישראל | בעת התעסקות בעניינים גשמיים יש לשים עין אל הקדושה הצפויה בהם ..... ד
- פתוחי חותם | למוד המשנה מתקן שש ספירות של מלכות דיצירה ..... ד
- בית ישראל | שבת הפסקה קעין שבת תשובה ..... ה
- דעת משה | טעם מקבל מצדיקי בית רוזין בחלוק בין ז' אדר בו מתעניין על פטירת משה רבנו מה שאין כן ביום פטירת רשב"י ..... ה
- תורת המגיד מזלוטשוב | מי שאין בכחו להכין עצמו להיות מכון לקדושת השכינה השנית בעצמו יסיע בעדו ..... ה
- מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים | ביכלת האדם להתחזק בכל מצב ולשמוח על ידי הידיעה שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו על אף שפלות גופו ..... ה
- לקוטי תורה | גם כאשר האדם מצוי בהסתר ואינו חש את הקדושה ישתדל להתחזק ויזכה לבסוף לבחינת נוכח ..... ו
- פני אריה - עטרת זקנים | השמת הנדבות כפי זכות המחשבה בעת ההפרשה ..... ו
- זכרון יצחק | הפרשת תרומת המשכן בתורת 'נדבה' ..... ו
- נודע ביהודה | יש לקחת תרומה גם מהנותן בעין רעה ..... ז
- ויאמר ישעיהו | הקשר בין יציאת מצרים ללקיחת התרומה ..... ז
- לקט שכחה | סגלת למוד התורה לעשירות ..... ז
- דברי דוד | פרישת נפשי הברובים למעלה בעת תפלת ישראל ..... ז
- אמרי שפר | סגלת התפלה בעת הכנסת ספר תורה לארון הקדוש ..... ח
- לקוטי חדשים | חבור וריעות המשכן מעצמן בדרך נס ..... ח
- מגלה צפונות | עצי השטים נעמדו מעצמם כדי שיטלו למעשה המשכן ..... ח
- לויית חן | הברית התיכון היה מהאשל שנטע אברהם אבינו בכאר שבע ..... ח
- מעשי צדיקים ..... ט
- ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה ..... יב

בס"ד

קו מענה הלכה

02-803-9999

או במייל: rav@abiryaakov.com

בית הוראה אביר יונתן
רבי אביר יונתן אביר יונתן
תלמוד אור ישרים יושע יונתן

מתחילים את היום!

הניחוי היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת תרומה

מעלת התפלה

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה בלא כונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כח ב). אפשר לרמוז על התפלה, דידוע דעקר תפלה היא בלב, כמו שנגמר (דברים יא ג) 'ולעבדו בכל לבבכם', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ב) איזוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפלה. שצריך פונה בלב בשעת התפלה, ואם אין אדם מכון לבו בשעת תפלה, רק מוציא הדברים בפיו ולבו כל עמו, אין תפלתו מתקבלת.

והתפלה נקראת 'דברים העומדים ברומו של עולם' (ברכות ג), והשם, משום שהתפלה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעולה ומעלים השכינה מעלה מעלה, ולא שיך שתעשה הפעולה הזאת כי אם בכונת הלב פראוי:

ביאור הפסוק על פי הנ"ל

וזהו שאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, היא התפלה הנקראת דברים העומדים ברומו של עולם. והזהירם והודיעם דעקר התפלה היא בלב, וזהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, דהינו, מכון לבו פראוי בשעת התפלה, ממנו תקחו את תרומתי, דהינו תקבלו את תפילתי, ומי שאינו מכון את לבו רק הדברים מהשפה ולחוזי, לא תקבל תפלתו.

ויקחו לי תרומה מאת כל ראשי תבות מלכותי, לרמוז דעל ידי התפלה מתרוממת ומתעלית מלכות שמים, שהיא השכינה:

דברי אמונה

רבי אברהם יצחק מתולדות אהרן זיע"א

תפלה בכונת הלב ובהתבוננות ממעמקי הלב

עוד יש לפרש 'אשר ידבנו לבו' (כח ב), שקאי על עבודת תפלה, שנקראת עבודה שבלב, שזהו העקר בתפלה - להתפלל בכונת הלב ובהתבוננות במה שאומרים בתבות התפלה, וכן להתפלל ממעמקי הלב.

כמו שאיתא בזהר הקדוש (בשלה ג:ו) וזה לשונו: הכי תאנא, כל מאן דמצלי

צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותה ולצלחה מעמקא דלבא, בגין דישתפח לביה שלים בקודשא בריך הוא ויכון לבא ורעותא נכל מי שמתפלל תפלה לפני המלך הקדוש, צריך שיבקש בקשתו ויתפלל מעמק הלב, כדי שימצא לבו שלם בקדוש ברוך הוא ויכון לבו ורצונו, עד כאן לשונו.

תכלית כל החיים

והנה תכלית כל החיים הם אלו הרגעים שהאדם זוכה להרגיש שישנות להתקדוש ברוך הוא, ועקר הזמן המסגל לזכות לזה הוא שעת התפלה, בשמתפללים בכונה ובחיות.

דורותינו עקר ההזדככות לבוא לעבודת השם הוא התפלה

ועין מה שכתב בספר מאור ושמש (ויחי ד"ה בן פורת יוסף) וזה לשונו: ובפרט בדורנו העקר ההזדככות לבוא לידי אלקותו ועבודת השם יתברך העקר הוא התפלה, מעת שבא הבעל שם טוב הקדוש זצוק"ל הציץ ונרח אור התאמצות קדשת התפלה בעולם אל כל מי שרוצה לגשת לעבודת השם יתברך, עד כאן לשונו.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו שאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, פרוש שימסר לבבו להשם יתברך בעבודה שבלב, תקחו את תרומתי, דהינו ההתרוממות להשם יתברך.

תפלה זכה רק על ידי יגיעה לא תשובות

והנה להגיע לתפלה זכה בדורנו אלה, שההסתר פנים גדול, אי אפשר רק על ידי יגיעה, דהינו להכניס כל הפח בתבות התפלה, ולומר הדבורים בקול רם בחיות ובכונה, ורק באופן זה יכולים לזכות להרגיש חיות והתעוררות בתפלה.

ואין לו לאדם לעשות חשבונות האם הוא שיך ומסגל לעבודת התפלה, או לא. הפלל הוא אם אדם מגיע עצמו בתפלה עוזר לו הקדוש ברוך הוא שיהיה לו שכיכות עם התפלה.

אבל אם עושה חשבונות לעצמו שעכשו אינו מסגל כל כך לעבודה שבלב, אזי תמיד ידחנו יצרו מהעבודה וינראה לו שאינו שיך לזה, ובכך יפטר את עצמו תמיד מעבודה נשגבה של תפלה בכונה ובהשתפכות הנפש, ויתכן שלא ישיגו לעולם חס ושלום.

מה שאין בן מי שאינו עושה שום חשבונות ומגיע עצמו בתפלה בכל כחו אזי בהמשך הזמן יזכה להרגיש מתיקות ונעם התפלה:

לקוטי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

יתאמץ בכל פעם לומר מעט בכונה

היה מחזק את אנשיו שקבלו לפניו בקובלנא גדולה, על שהם רחוקים מתפלה מאד, וקשה עליהם מאד להתפלל, והיה מחזק אותם ומנחם אותם בכמה לשונות שלא יפלו בדעותיהן בשביל זה.

ואמר, הלא אצל הגר שנתגור כמה זכיה הוא אצלו כשזוכה לידע אמירת התבות לבד עד ברוך שאמר, על בן ראוי לאדם לנחם את עצמו ולשמח את עצמו על אשר על כל פנים הוא זוכה לומר התבות של התפלה.

ושמעת שהיה מדבר עם איש פשוט אחד מענין תפלה שקשה מאד להתפלל, ונתן לו עצה ואמר לו, שיחשב בלבו שאינו צריך להתפלל כי אם עד 'ברוך שאמר', כי אולי הוא בגלגול זה לתקן רק חלק זה מהתפלה, כי אולי בגלגול הראשון כבר התפלל בכונה שאר חלקי התפלה, רק חלק זה עד 'ברוך שאמר' הוא צריך עכשו בגלגול זה להתפלל בכונה, ועל פן יכניס כל כחו בזה המעט להתפלל בכונה עד 'ברוך שאמר'.

ואחר כך פשיגיע ל'ברוך שאמר' יחשב אולי צריך לתקן חלק זה כגון מ'ברוך שאמר' עד 'ויברך דוד', ויתפלל עוד אותו החלק בכונה, וכן להלן. והפלל שלא יבלבל דעתו בתחלה בכל התפלה, כי יהיה קשה וכבד עליו, רק יתאמץ בכל פעם לומר מעט מעט בכונה, כי מעט יכולין להתפלל בכונה, ואחר כך עוד מעט וכו' פנ"ל. (תניינא, תורה קכא):

שפת אמת

רבי יהודה אריה ליב מגור זיע"א

תפלות כנגד תמידין | התעוררות הארת המקדש כפי ההשתוקקות והרצון

ובודאי במשפן ומקדש נתן חיות בנפש רוח נשמה, ומח לב כבד של

הנה מלבד מה שכל אחד ואחד זוכה לעצמו, במה שעשה מצותו ותפריך לבוא למקום קדשה ויכרכו לקדש את שמו ברבים, הנה הוא זכה גם לחברו שישמע על ידו קדיש וקדשה, כי הרי בלעדו לא היו אומרים הדבר הזה בפחות מעשרה.

ונמצא כל אחד ואחד זוכה לעצמו וזכה לתשעה שעמו, שעל ידו נצטרפו לדבר שבקדשה, הרי זכות הרבים תלוי בו שנוטל זכות מה שזכה לכל אחד ואחד שעמו, והרי בידו עשרה זכותים, זכותו וזכות הרבים שזכם לעשות מצוה (פרשת תרומה):

באר מים חיים

רבי חיים מטשורנוביץ זיע"א

שכרו של המתפלל בצבור שמזכה את הרבים

והנראה בזה על דרך ששנו רבותינו (אבות פ"ה מכ"א) משה זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו וכו'. ולהבין ענין תלית זכות הרבים בו הוא על דרך משל, עשרה שזכנסו יחד למנין להתפלל בצבור לשירתו ולכרף בשמו כיכרכו את ה' הנאמר דוקא בעשרה, או לקדש את שמו הגדול ותפריך בקדשתו בקדיש וקדשה, שבלא עשרה אין אומרים אותם.

כל איש ישראל. וגם עתה תפלות נגד תמידין, פרוש, על ידי השתוקקות לעבודת המקדש מתעוררין אותן ההארות, שהרי גם אז היו ישראל במעמדן שלא עשו כלום, רק שהיו מתדבקין באהבה ורצון בעבודת הפתנים והלויים, וכזה יש לנו חלק גם עתה. וחו"ל (תענית כו.) למדו מתשמרו להקריב' (במדבר כה ב) שיהיו עומדין על גביו, הינו לצפות ולהשתוקק לעבודת המקדש, וזה נתקן גם בתפלה (שנת תרמ"ט):

פרשת תרומה

המשכן. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו' זו תרומת אדנים, ירושלמי שקלים פ"א ה"א (כה ב)

הישר, עוד זאת הוא מדיחו במה שמראה לו גדל התרחקותו אשר אין לקרב.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

יחודם של האדנים במלאכת המשכן

אף על פי שייקחו לי קאי על כל ג' התרומות, ובצמק יותר קאי על כללות התורה והמצוות, כדאיתא בתניא (פרק מז) בשם הוהר שעל ידי תורה ומצוות נעשה ייקחו לי - אותי אתם לוקחים. אבל אף על פי כן, הנה לפי הירושלמי נכתבה תבת לי בפרוש בנוגע לאדנים דוקא.

אבל זאת תורת האדם להתחזק עצמו לפי מדרגתו באמונה נסתרת ואחר כך יזכה למדרגת צדיקים ויתקחו שתוכלו לדבר בבחינת אלה:

לקוטי תורה

רבי מרדכי מטשורנוביל זיע"א

גם כאשר האדם מצוי בהסתור ואינו חש את הקדשה ישתדל להתחזק ויזכה לבסוף לבחינת נוכח

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. שנות הלשון תחלה רק ויקחו לי בלשון נסתר, ואחר כך תקחו בלשון נוכח.

הנה יש בחינת עיניך לנכח יביטו (משלי י ד), שיש לו לאדם אמונה זכה וברורה לנוכח, כמאמר הפתוב 'שויתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טו ח), שיוכל לדבר דבורים לנכח בבחינת 'אתה', אף זהו מדרגה גדולה אשר לא כל אדם זוכה.

ויש בחינת אנכי הסתר אסתיר' (דברים לא יח), שאין לו דבקות גדול בבחינת לנוכח, רק בבחינת נסתר - שמאמין באמונה שלמה דאית אלהי עלאה בעלמא רב ושלית מנהיג ומשגיח, אבל אינו משיג דבקות עצום, ויש לו מחשבות זרות.

תפארת שמואל

רבי שמואל צבי מאלכסנדר זיע"א

הפוסק באמצע משא ומתן לעבודת ה' מפריש מממונו נדבה לה'

ויקחו לי תרומה, פרש רש"י ז"ל 'לי לשמי', 'פרישו לי מממונם נדבה', והרב הקדוש מאמשאנאו בן פבוד קדשת איתן הזקן מווארקא זצלה"ה פרש: אם אדם עוסק במשא ומתן, ובאמצע משא ומתן פורש את עצמו והולך לעבודת ה', זה הוא שמפריש ממנו נדבה לה'.

והינו, שדוקא באדנים ישנו בגלוי הענין ד'לי' - כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם (ויק"ר ב ב). ובאור הענין: האדנים היו החלק היותר תחתון של המשכן. ואף על פי כן היו דוקא הם היסוד של המשכן כלו, גם של הקרשים והיריעות, אף שהיו למעלה מהאדנים.

האדנים בעבודת האדם - שפלות ובטול

ענינם של האדנים בעבודת האדם הוא - שפלות ובטול. הקרשים בנפש האדם הם הכחות הפנימיים, שכל ומדות. ולכן היו עשר אמות, כנגד עשר כחות הנפש. והיריעות הם הכחות המקיפים.

האדנים הם למטה מפל העבודות הפנימיות, שהיו ענין השפלות והבטול דקבלת על. ואף על פי כן היה זה דוקא היסוד של המשכן כלו, כפי שאומרים: 'ונפשי כעפר לכל תהיה', ודוקא על ידי זה - פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדף נפשי' (תפלת אלקי נצור).

אל יתרפה ממלאכתו, ויאמין ששם גופא בבחינת הסתר אסתיר גנוז בה בחינת אנכי, ויתחזק עצמו על כל פנים לפי מדרגתו בענין שידבר דבורים בבחינת 'הוא', ואל ישית לבו לעצת יצר הרע אשר לו מראה דמיונות איף שהוא רחוק מאד מה' וכבר אבדה תקנתו חס ושלום.

כי לכן נקרא היצר הרע מסית ומדיח, שמלבד שמסית האדם להטות מדרף

ויקחו לי תרומה (ג' תרומות נאמרו בפרשה הזאת, תרומת אדנים ותרומת שקלים ותרומת

הטעם שתרומת האדנים היה בשנה הראשונה

וזהו גם הטעם לכך שתרומת האדנים הייתה רק בשנה הראשונה, אבל שאר התרומות היו גם לאחר זה - פי: שפלות ובטול - הם יסוד והתחלת העבודה, שצריכים להיות לכל לראש; ולאחריו, כן, כאשר ישנו כבר היסוד - צריכים לעסוק במדרגות פריטיות שבעבודה.

ולכן, התחלת עבודת היום היא - מודה אני ו'הודו להויה', פי, הודאה ובטול הם התחלת ויסוד העבודה; ולאחריו, כן באים המדרגות הפריטיות: פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, קריאת שמע וכו'.

רק באדנים נאמר 'לי'

וזהו גם הטעם שתבת 'לי' נאמרה בתרומת האדנים דוקא: לקיחת העצמות, 'לי' - היא על ידי בטול דוקא. 'לא באש הויה', 'לא ברעש הויה' ו'לא ברוח הויה', פי אם, ב'קול דממה דקה' (מלכים א' יט יא-יב) - 'תמן קאתא מלפא' (ראה ברכות נח, חלק א עמ' 166):

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת (כה ג)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א מחשבת המצוה מרוממת את השכינה ומעשה המצוה מרומם את האדם

דהנה כל האדם מחויב לעבד את הבורא ברוך הוא במעשה ובמחשבה, שעל ידי הפונה והמחשבה קדושה אזי בזה מקים לשכינתא מעפרא, והמעשה הוא בכדי שיתרומם האדם ולהיטיב לעצמו. ובה מושב הפתוח כל איש אשר יבנו לבו, דהוא מרמז על המחשבה, על ידי זה תקחו את תרומתי, רצה לומר שבה יתרומם השכינה כפיכחול. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, רצה לומר זה התרוממות אשר האדם לוקח לעצמו, זה הוא בא על ידי המעשה דהוא זהב וכסף ונחשת, רצה לומר על ידי העבדא, ודו"ק:

לקוטי הלכות

רבי נתן מבקטלב זיע"א

על האדם להעלות את ממונו וחפציו לקדשה

בהמשכן כלול כל הגננין עלאין המלבשין בכסף וזהב ונחשת ותכלת וארגמן וכו', שבשרשם הם גבוהים מאד,

כי הם עקר גדלת הבורא יתברך שמו, כמו שאיתא במקום אחר, אך למטה נפלו מאד, עד שרב התרחקות בני האדם מהשם יתברך הוא על ידי טרדת המזון והתפצלים, שכלם כלולים בכסף וזהב ונחשת ותכלת וכו'.

ומי שמקשר עצמו לצדיקי הדור האמתיים בחינת משה, ומרבים בצדקה דקדשה לשמים ולא להתפאר, על ידי זה זוכים שמאיר בהם הארת הרצון, מבחינת משה, עד שאייר להם בכל מיני חשף לעלות משם (ברכות השחר ה"ה אות מ"ה):

ועשית לו זר זהב סביב (כה כד)

מהרי"ד מבעלזא

רבי יששכר דב מבעלזא זיע"א

הזר מרמז שיש להנות מהעולם הזה בגבול וצמצום

ועשית לו זר זהב סביב, נראה לפרש ענין הזר, דאיתא בשלחן ערוך (אורח חיים ס"ו קסו ס"ה) שצריך להביא על כל סעודה מלח, ושם איתא טעמים על זה, ואדוני אבי ז"ל אמר הטעם בדרך רמז:

דאיתא בשלחן ערוך (אורח חיים סימן רלא) על הפסוק 'בכל דרכיך דעה' (משלי ג א) שצריך ליחד כל עניני העולם לעבודתו יתברך שמו, וזה על ידי שמגביל עצמו בעניני העולם הזה לשם ה'. וכתוב 'אשר שם חול גבול לים' (ירמיה ה כב), על פן מביאים לסעודה מלח שבא מן הים, לרמז שצריך לעשות גבול והגבלה בסעודתו. אלו דברי קדשו ז"ל.

ובזה יש לפרש ענין זר הזהב שמגביל את השלחן, דשלחן מרמז לעשר, כמו שכתב רש"י ז"ל, והזר מרמז שצריך להנות מהשפעות העולם הזה בגבול וצמצום:

והבדילה הפרכת לכם (כו לב)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

העזרה והלשכות היו מכונים כנגד מלכות דאצילות | מהות הפרכת בעין הפרסא בעולמות העליונים

הנה בעין חיים (שער מא) מבאר שיש פרסא (ועיין בעין חיים שער ז פרק ב). ובגמרא בכתבות (דף קו ע"א) איתא י"ג פרכת היו במקדש שני, שבע כנגד שבע שערים כו', ופרש רש"י דלצניעותא עבידי.

והינו כי בלילה היו השערים ננעלים וכדאיתא במסכת תמיד, רק ביום היו פתוחים שיהיו נכנסין ויוצאין דרך פתחי השערים והיו מכרחים להיות פתוחים, אף על פי כן היה פרכת לכל שער לצניעות כו'.

וענין זה הוא, כי הנה העזרה והלשכות הם מכונים נגד מלכות דאצילות, פי למעלה במלכות יש כל הבחינות שבעזרה, וגם הר הבית ת"ק אמה כמו שאיתא בזהר שלחן דף (דף קס"א ע"ב).

והנה בלילה תרעין דגן ערן אסתימו, וכמו שנגעלים השערים שיערי העזרה, הגם דכתיב ויתקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה' (משלי לא טו), הינו בבחינת חיצוניות דוקא. וכמו באדם בשעת שנה שהוא הסתלקות וקבוץ החיות מן הדם הוא הנפש לתוף הלב ונסתם הכל בתוכו - שאין מתפשט ממנו פנימית החיות רק קיסטא דחיותא וחיצוניות, שאז הוא דוקא גלוי והתפשטות חיצוניות החיות, כמו כח הין וכח המעכל שבנפש שהן בחינת חיצוניות לגבי כח השכל והמדות וראיה ושמיעה.

והתפשטות עקרון בשעת שנה, שבשעה שאינו לישן ומאיר השכל, אז כח המעכל והין אינן בהתפשטות כל כך, מצד התכליתות בכת השכל כגון בפני אבוקה ולכן מעכב התפשטותו, אבל בשעת שנה שמסתלק ממשלת כח השכל, אז הן מתפשטין, ואז הקבה מעכל ושולח אל הפכד כו'. וכח הין והמעכל והדוחה. וכהאי גונא הם כחות חיצוניות ותחתוניות שבנפש.

וכך למעלה במלכות דאצילות שבליילה תרעין דגן ערן אסתימו, שבהארה שנמשך מבחינת מלכות בגן ערן זיו השכינה זהו עקר הארת פנימיות המלכות, ובלילה מסתלק הארה זו, אלא שהשפעת חיצוניות נמשך אז והינו ותתן טרף בכריאה יצירה עשיה.

וביום נפתחים תרעין דגן ערן לפי שיש התגברות החסדים, 'חסד א-ל כל היום' (תהלים נב א), על פן נמשך אז המשכה הפנימית. ואף על פי כן יש בחינת פרכת פרסא ונמשך המשכה זו על ידי אמצעות הפרסא, והפרסא היא מבחינת חשמל שהוא מחיצוניות הבינה שמלביש ומקיף את עשר ספירות דזעיר אנפין ועשר ספירות דנוקבא, פתנות עור, ומלבישם מצדיהם והוא בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים.

ושתיה שנה בשנה, כי זה בלא זה לא כלום הוא, אלא צריכים לחבר הגשמי והרוחני כאחד, וזהו – 'ליחדא י-ה ב-ה'.

אכל ידוע, שהדרך לעבוד את ה' בענינים גשמיים, נהגו דרך עבודה פנימית ונסתר להעלות את השמון ומה שצפון בתוך הדברים הגשמיים, מה שאין פן העבודה בתורה ותפלה הוא עבודה נגלית לעין כל.

לכן איתא בספרים הקדושים שתבת מצוה מרמז על שם י-ה ו-ה, אותיות ו-ה של שמו יתברך בא בגלוי ומפךש בזה התבנה, ואותיות י-ה של שמו יתברך בה בהסתר, פי מ'צ לפי סדר א"ת ב"ש ג"ר וכו' הן אותיות י-ה.

ולמה הוא כן, מפני דאיתיות ו-ה מורה על חלק העבודה בתורה ותפלה וכיוצא בזה, וחלק העבודה בענינים אלו הוא עבודה נגלית לכן באים גם אותיותיה [ו-ה] בגלוי, אבל חלק העבודה בענינים גשמיים הינו אכילה ושתיה ודרך ארץ הוא עבודה פנימית ונסתר, לכן באים אותיותיה [י-ה] המורה על העבודה בענינים גשמיים, בהסתר.

וזהו והשלחו – הינו העבודה באכילה ושתיה, תמו על צלע צפון – שם תפנה אל הצד הנסתר, אל מה שטמון בתוך הדברים הגשמיים ותראה לעשות אותם לשם ה'.

ועשית בדים למזבח בדי עצי שטים וצפית אתם נחשת. והובא את בדיו בטבעת והיו הבדים על שתי צלעות המזבח בשאת אתו. נבוב לוחת תעשה אתו כאשר הראה אתך בהר פו יעשו (כו ו-ח)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

למוד המשנה מתקן שש ספירות של מלכות דיצירה

אפשר לרמז, דהמשנה היא ביצירה, ולמוד המשנה הוא לתקן המלכות של עולם היצירה, וששה סדרים שבמשנה הם כנגד שש ספירות שבמלכות שביצירה מחסד עד יסוד, וצריך הלומדה שילמד לשם שמים כדי ששעל ידי למודו יעשה תקון למלכות שביצירה.

והנה המשנה יש בה תר ואסור, טהרה וטמאה, וכאי וחיב, וכל ההכשר מצד החסדים, והאסור והטמאה מצד הגבורות,

טוב תורה עם דרך ארץ

וזהו טוב תורה עם דרך ארץ (אבות פ"ב מ"א), הינו כאשר כבר הכין לעצמו איזה עסק לפרנסה ויש מקום לחול עליו ברפת ה', יכין אז עצמו ללמד התורה ולעסק במצותיו בכל השגתו וכחו, ואז לא תתבלבל מחשבתו ודעתו, רק תהיה צוללה ובה וברורה בלמוד תורתו באמת וילך מעלה מעלה, והוא על דרך מאמר תי"ל (ברכות לה): הרבה עשו פרבי שמעון בר יוחאי ולא עלתה בידין.

לא להתאוות למותרות

אך אל יתאוה האדם אל תאוות המותרות ולתענוגי בני האדם ושלחן מלכים, הגם כי כל ישראל בני מלכים הם, ונאה להם להתנהג ברחבות ידים וכוונות, עם כל זה תורתן מתי נעשית. וכבר הזכירנו תי"ל (אבות פ"ו מ"ד) ואל תתאוה לשלחנם של מלכים ששלחנך גדול משלחנם כו', והינו פי לעתיד לבא נגזו לישראל שלחן ערוך ברב טוב באור הגנוז להצדיקים לעתיד לבא, ויפה שעה אחת של קרת ויח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו מרמז בפסוק ושמם את השלחו, שימה בעלמא, משום כדי חיינו דוקא לפרנסת ביתו בצמצום, ואז תוכל להשים את המנוחה נכח השלחו, הינו על ידי זה שתכין לך איזה סדר בעסק פרנסה קצת על פי היתר הכרחי, תוכל לבוא לחכמה עלאה ואור התורה, כי שמו רומז לחכמה בנודע. ואת השלחו הידוע, רצה לומר שלחו מלכים הראוי לך, תמו על צלע צפון, הינו לעתיד לבא אור הצפון להצדיקים. גם 'צלע' הוא מספר 'קצו', בסוד 'קצו הימיו', זהו בדרך פשוטו.

והשלחו תמו על צלע צפון (כו לה)

נר ישראל

רבי ישראל מרוזין זיע"א

בעת התעסקות בענינים גשמיים יש לשים עין אל הקדשה הצפונה בהם

מה שאנו אומרים קודם כל מצוה 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ליחדא שם י-ה ב-ה', הפונה בזה, כי בתבות אכילה, שתיה, זיקה, ביאה ושינה, תמצא בכל אחת מהן אותיות י-ה, (ואיל) וכתבות עבודה, תורה, מצוה וקדשה תמצא בכל אחת מהן אותיות ו-ה, שהאדם צריך לעבוד את ה' בין בתורה ובין באכילה

ומתחת רגליהם הוא בחינת מנעל להיות הפסק בין אצילות לבריאה וליצירה כו'. וכמו שפרש רש"י לצניעות, דהינו שלא יהיה כל גלוי האור של אצילות בבריאה כי אם בדרך מסך, שהמלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה עתיק לבריאה, וכן בכל עולם. שבבריאה נעשה גם פן חשמל מחיצוניות הבינה ומקיף לזעיר ונוקבא עד שנעשה מנעל כו' (פרשת לך יב :א)

ושמת את השלחו מחוץ לפרכת ואת המנרה נכח השלחו על צלע המושכו תימנה והשלחו תמו על צלע צפון (כו לה)

אהב ישראל

רבי אברהם יהושע העט"ל מאפסא זיע"א

החיוב לדאג למקור פרנסה

ולכאורה אין לפסוק זה שום באור כלל, פי מהראוי היה לכתב ושמם את השלחו על צלע צפון ואת המנרה נכח השלחו גו', ולמה הפסיק במנרה, וכמבאר לכל מבין.

ואפשר לומר בזה על דרך רמז, פי התורה הקדושה מרמזת לנו איך יתנהג האדם בהעיר לבבו לעבודת ה' יתברך ולעסק בתורתו ויראתו, שלא יאמר אלף ואעסק בתורה יומם ולילה לבל אשיגם כלל מאין לבוא עזר פרנסת ביתי כדי חיי, ואחר כך בבוא זמן האכל וטפלי תלי ביה תתבלבל אז מחשבתו על ידי זה חס ושלום ולא יוכל ללמד כלל וכלל, ולא עוד אלא שיוכל לבוא לידי שעמום וישגעון חס ושלום, או שילסטם הבריות בעצת היצר אשר יטהו לזה חס ושלום, ולכן אין נכון לו לבחר בדרך בזה.

העסק בפרנסה צריך להיות בצמצום

בלא מותרות, שיזכה להם לעתיד

אכן הדרך הטוב והישר שיבחר לו האדם הוא, שיסדר לו מקדם איזה מקום פרנסה למזון וטרף לביתו, ושיסתפק בדרך המעוט היותר הכרחי כדי להתיות נפשו ונפש אנשי ביתו בצמצום, על דרך 'צדיק אכל לשבע נפשו' (שם יג כה), ולא ירדף ברוף הקורא בהערים אחר משא ומתן, רק יאמין בה' יתברך שיוכל להזמין לו במקומו די הצורך לפרנסת אנשי ביתו באיזה עסק מלאכה שיעסק, כהבטחת התורה הקדושה וברכתיה בכל אשר תעשה, ואחר כך יטה שכמו לסבל על תורה ומצות ומעשים טובים.

עולם ועוסקין בחיי שעה (שבת לג:), ובודאי רצה להסתלק מעולם הזה, בשמחה וטוב לב, לכן עושין ביום היארצייט שלו משתה ושמחה, והוא הסבר נאה (מכתב):

חזק ונרנחזק •

תורת המגיד מזלוטשוב

רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זיע"א

מי שאין בכחו להכין עצמו להיות מוכן לקדשת השכינה השי"ת בעצמו יסיע בעדו

אמר הרב הקדוש המגיד מזלוטשוב זי"ע: הרבי רבי שמעלקא זי"ע מניקלשבורג פירש הכתוב הזה כף:

ר' עשו לי מקדש (כה ח), מקדם צריך אדם לעשות בלבו מוכן להשראת השכינה הקדושה ולהזמין עצמו להיות כלי מוכן לקבל הקדושה, ואחרי כן יושכנתי בתוכם אכן יזכה להשראת השכינה.

ואנו אומרים, כי בחינה זו אכן נאה היא להרב הקדוש הרבי רבי שמעלקא, אשר עשה בנפשו כאשר דרש, אולם לבני אדם שאינם זוכים להכין עצמם מקדם בכחות עצמם להיות ראויים להשראת השכינה, עליהם אנו אומרים 'מקדש ה' כוננו יריד' (שמות טו יז), הם לא יפסידו חס ושלום השראת השכינה בשביל כף, אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו יכין לו המשכן בתוך לבם, שיהיה שם מוכן לשבתו ולהשראת שכינתו:

מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

ביכלת האדם להתחזק בכל מצב ולשמוח על ידי הדיעה שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו על אף שפלות גופו

בזהר (ח"ב ד) איתא: 'תרומה' הוא תרי ממאה שהוא תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ויש לפרש ד'תרומה' הוא לשון הרמה, וזהו פירוש ויקחו לי תרומה, דהינו שאם האדם נופל בעצמו ממדרגתו והוא בעצבות ורוצה להרים עצמו, יקח אותו להרמה, דהינו שישים אל לבו כי הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו והוא ולבו ער וכו', וידבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא, ומזה בא לו חדוה.

שבת הפסקה

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

שבת הפסקה כעין שבת תשובה

שבת בין ארבע פרשיות נקרא הפסקה. והגידו בשם החדושי הרי"ם ז"ל שהשבת הזה כעין שבת תשובה, דאיתא מה הפסקות משמשות כדי לתן רוח להתבונן. וזה ענין בינה 'ולבבו יבין' (ישעיה י).

הארבע פרשיות הנקנה לגאלת הנפש. פסח. וההפסקה להתבונן, תרומה נדבת הלב, זהו 'ולבבו יבין ושב כו'. [בשפת אמת י"ב שבטים י"ב חדשים, ואדר כנגד יוסף יוסף ד' לי בן אחר' (בראשית ל כד) זה בינה]. ופרשיות הקודמים תקנו גם כן לתשובה, שובבים, ומסתים במשפטים. ועתה תרומה שבת תשובה.

ואיתא בשפת אמת שחדש אדר כמו אלול חדש תשובה. והשבת הראשון אולי כעין שבת תשובה, תקפו של אדר לשון חזק, להתחזק בתשובה, וכתוב ויקחו לי תרומה התקרבות אל השם יתברך. 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו כו' דאיתא אתערוותא דלתתא מעורר אתערוותא דלעילא. כפי הרצון של האיך ונדבת לבו כן 'תקחו את תרומתי אתערוותא דלעילא (תש"ו):

ז' אדר

דעת משה

רבי משה מבוניאן זיע"א

טעם מקבל מצדיקי בית רוזין בחלוק בין ז' אדר בו מתענין על פטירת משה רבנו מה שאין כן ביום פטירת רשב"י שמחים

שמעתי משם צדיקי משפחתנו נבג"מ, אשר הסבירו הענין מדוע עושין בל"ג בעמר משתה ושמחה וכו' באדר מתענין, כי ביום היארצייט של צדיק עושין לו נתיחא כפי שהיה רצונו סמוך לפטירתו מעולם הזה.

והנה משה רבנו עליו השלום לא רצה להסתלק מזה העולם כדי שייכל עוד לקים מצות הבורא יתברך (כדאיתא בסוטה יד.), ובקש מהקדוש ברוך הוא (דברים ג כה) 'אעברה נא ואראה וגו'', לכן מתענין ביום היארצייט כמו שהיה אז שרוי בלי שמחה, ורבי שמעון בר יוחאי אמר מניחין חיי

דכף לעולם סדר מרכבה העליונה וכל העולמות עליונים ותחתונים. והלומד משנה צריך ללמד התלמוד, שהוא פרושה. והלומדה גם כן צריך שילמדנה בעל פה, כמו שלמדה הקדוש ברוך הוא למשה רבנו עליו השלום בעל פה, והתורה שבכתב נתנה לו בלוחות.

צריך ללמד את המשנה לשם שמים

וזהו פונת הפסוקים. ועשית בדים למזבח, 'מזבח' גימטריא 'אל הוי"ה' שהוא בעולם היצירה, ויבד גימטריא ששה, רומז לששה סדרי משנה, והפונה, עשה תקון לעולם היצירה בלמוד המשנה. ותדע, דלמוד המשנה הוא לתקון שש קצוות דמלכות היצירה, וזהו כדי עצי שטים, דהינו, אלה הששה סדרים הם לתקן שש ספירות הבנין של המלכות הנקראים עצי שטים.

וצפית אתם נחשת, דהינו שתלמד הסדרים לשם שמים כדי שתעשה תקון למלכות שביצירה, וזהו וצפית אתם נחשת, נחשת' עם שני כוללים גימטריא 'לשם שמים'. עוד, נחשת אותיות נ"ח ש"ת, דהינו, למד אותה ותהי פונתך להשית נחת רוח ליוצרך.

היתר ואסור כנגד חסדים וגבורות

והובא את בדיי בטבעת, טבעת' גימטריא 'תלמוד', דהינו, שתלמד התלמוד שהוא הגמרא, עם המשנה, כדי שתדע שרשה ופרושה על אמתתה, ואז יהיו הבדים הם סדרי המשנה, על שתי צלעות המזבח, הם שתי צדי המלכות, החסדים והגבורות, כף הסדרים האלו יש בהם היתר ואסור וכיוצא. ובלמוד זה יתנשא המזבח שהוא המלכות, ותרים ראשה למעלה, וזהו בשאת אתו, על ידי למודך יתנשא המזבח ויתרומם.

צריך ללמד את המשניות בעל פה

נבוכ לחה, בא לרמז מה שכתבנו דצריך ללמדה בעל פה, וזהו נבוכ לחה, כתרוממו 'חליל לוחיו', שהתלמוד הזה שתלמד המשנה יהיה חסר לוחות, שלא תלמד בספר, רק בעל פה. וזהו כאשר הראה אתך בהר, שגם אתה לא למדת אותה כי אם בעל פה, כמו שאמרו (אבות פ"א מ"א) משה קבל תורה מסיני, היא תורה שבעל פה שקבלה בעל פה, גם בני ישראל פו יעשו וילמדוה בעל פה. והנה 'נבוכ' גימטריא ששים, רמז לששים מסכתות שיש במשנה:

וּבְרוּרָה לְנוֹכַח, כְּמֵאֵמֶר הַכְּתוּב 'שְׂוִיִּיתִי ה' לְנִגְדֵי תְמִיד' (תהלים טו ח), שְׂוִיכָל לְדַבֵּר דְּבוּרִים לְנוֹכַח בְּבַחֲנֵינִת 'אַתָּה', אִךְ זֶהוּ מְדַרְגָּה גְדוּלָה אֲשֶׁר לֹא כָּל אָדָם זֹכֵה.

יִישׁ בַּחֲנֵינִת 'אֲנִכִּי הִסְתַּר אֶסְתִּיר' (דברים לא יח), שְׂאִין לוֹ דְּבָקוֹת גְּדוּל בְּבַחֲנֵינִת לְנוֹכַח, רַק בְּבַחֲנֵינִת נִסְתַּר – שְׂמֵאֵמִין בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה דְּאִית אֱלֹהֵי עֲלָאָה בְּעֵלְמָא רַב וְשְׁלִיט מְנַהִיג וּמְשַׁגִּיחַ, אֲבָל אֵינּוּ מְשַׁיִג דְּבָקוֹת עֲצוּם, וְיִישׁ לוֹ מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת.

אֵל יִתְרַפֵּה מִמְּלֹאכְתּוֹ, וְיִאֲמִין שְׁשֵׁם גּוֹפֵא בְּבַחֲנֵינִת הִסְתַּר אֶסְתִּיר גְּנוּז בַּה בְּבַחֲנֵינִת אֲנִכִּי, וְיִתְחַזַּק עֲצָמוֹ עַל כָּל פְּנִים לְפִי מְדַרְגָּתוֹ בְּעֵנְיָן שְׂיִדְבַר דְּבוּרִים בְּבַחֲנֵינִת 'הוּא', וְאֵל יִשִּׁית לְבוֹ לְעֲצַת יִצְר הֲרַע אֲשֶׁר לוֹ מְרָאָה דְּמִיּוֹנוֹת אִיךְ שְׁהוּא רְחוֹק מְאֹד מֵה' וְיִכְבֵּר אֲבָדָה תְּקֻנוֹתוֹ חֵס וְשְׁלוֹם.

כִּי לְכֵן נִקְרָא הַיִּצְר הֲרַע מְסִית וּמְדִית, שְׂמֵלְכֵד שְׂמִסִּית הָאָדָם לְהַטוֹת מְדַרְגָּה הַיִּשְׂר, עוֹד זֹאת הוּא מְדִיחוֹ בְּמַה שְׂמֵרָאָה לוֹ גְּדַל הַתְּרַחֲקוֹתוֹ אֲשֶׁר אֵין לְקַרְבֵּי. אֲבָל זֹאת תּוֹרַת הָאָדָם לְהַתְּחַזֵּק עֲצָמוֹ לְפִי מְדַרְגָּתוֹ בְּאֵמוּנָה נִסְתַּרְתָּ וְאַחַר כֵּן יִזְכֶּה לְמְדַרְגַת צְדִיקִים וְיִתְקַחוּ שְׂתוּכְלוֹ לְדַבֵּר בְּבַחֲנֵינִת אַתָּה:

את תרומתי, איש נקרא הצדיק כמאמר 'איש האלקים'.

וְאִם יִשִּׁים הָאָדָם אֵל לְבוֹ שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סוֹכֵב כָּל עֲלָמִין שׁוֹכֵן בּוֹ, מְזַה יִהְיֶה לוֹ חֲדוּה וְשִׁמְחָה. וְהִגֵּם שְׂאֵינוּ מְשַׁיִג הַתְּעַנּוּג, אִךְ עַל פִּי כֵן עוֹז וְחֲדוּה בְּמִקְוָמוֹ 'דַּה"י א' טו כז), כִּי 'צְדִיק בְּאֵמוּנָתוֹ יִתְיַה' (חבקוק ב ה), וְהָאֵמוּנָה הִיא מִים חַיִּים נוֹבַע לוֹ שְׂמִחָה, כִּי הִיא לְמַעְלָה מִן הַתּוֹרָה כְּמֵאֵמְרָם ו"ל (אבות פ"ד מ"ו) יִפֶּה שְׁעָה אַחַת בְּתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַיְּהוּה מִכָּל חַיִּי עוֹלָם הַבָּא (עמ' סב-סד):

לקוטי תורה

רבי מרדכי מטשורנוביל זיע"א

גַּם כֹּאשֶׁר הָאָדָם מְצוִי בְּהִסְתַּר וְאֵינוֹ חֹשׂ אֶת הַקְדָּשָׁה יִשְׁתַּדַּל לְהַתְּחַזֵּק וְיִזְכֶּה לְכַסּוֹף לְבַחֲנֵינִת נוֹכַח

וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. שְׁנוֹת הַלְשׁוֹן תַּחֲלֶה רַק וְיִקְחוּ לִי בְלִשׁוֹן נִסְתַּר, וְאַחַר כֵּן תִּקְחוּ בְלִשׁוֹן נוֹכַח.

הִנֵּה יֵשׁ בְּבַחֲנֵינִת 'עֵינִיךְ לְנוֹכַח בְּיַטּוֹ' (משלי ד כה), שְׂיִישׁ לוֹ לְאָדָם אֵמוּנָה זִכָּה

כִּי כָּלל הַעֲצוּבוֹת וְהַמְרָה שְׂחוּרָה הוּא מַחְמַת גְּדֻלוֹת, שְׁהוּא רוּצָה לְהַתְּרַבּוֹת וּלְהַתְּנַשֵּׂא, וְאִם נַחֲסֵר לוֹ אֵיזָה דְּבַר מַה שְׂרוּצָה אֲזַי הוּא בְּעֲצָבוֹת. וְאִם יִשִּׁים אֵל לְבוֹ בְּאֵמַת לְאֵמָתוֹ שְׂפִלוּתוֹ, וְזֶהוּ נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס' (תהלים טו ח), דְּהֵינּוּ שְׂהַגוּף שְׁלוֹ – אֶפְלוּ בְּלֹא עֲבֵרוֹת – הוּא נִבְזָה מִמֶּשׁ, וְגַם נִבְזָה בְּצוּאָה וְלְכַלּוֹף עוֹנוּתָיו בְּגֵדִים צוּאִים, וְאִךְ עַל פִּי כֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹכוֹ, וּמְזַה יְבֹא לוֹ שְׂמִחָה וְחֲדוּה גְדוּלָה, 'כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאִיו' (שם לד ט), כִּי פִּינָן שְׁהוּא יוֹדַע בְּאֵמַת שְׂהַסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין שׁוֹכֵן בְּתוֹכוֹ וְאִם כֵּן הוּא פְּאִין, וּבְאִין אֵין שׁוּם חֲסָרוֹן.

וְאִדְרַבְהּ, מְזַה יְבֹא לוֹ שְׂמִחָה גְדוּלָה – שְׂאֵינִי שְׂפַל כְּזֶה וְה' שׁוֹכֵן בִּי. וּבְמַה יִדְבֵּק בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא בְּתוֹרָה. כִּי קוֹדֵם חֲטָא הַעֲגַל לֹא הִצְרַכּוּ לְמִשְׁכָּן וְהִיזָה ה' שׁוֹכֵן בְּתוֹכָם, וְאַחַר חֲטָא הַצִּירְכּוּ לְמִשְׁכָּן, וְזֶה הַמִּשְׁכָּן הוּא הַתּוֹרָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִשְׁתַּלְשַׁל וְנִתְצַמְצַם בְּתוֹרָה.

וְזֶהוּ וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה, דְּהֵינּוּ הַשְׂמִיחָה תִּהְיֶה עַל יְדֵי לִי, דְּהֵינּוּ עַל יְדֵי שְׂמֵי הַתּוֹרוֹת שְׂבַכְתָּב וְשְׂבַעֲל פֶּה שְׁהוּא פְּרוּשׁ הַתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב. מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ

אוצרות גאוני הדורות

בתוך משכנו, ולמען ירזו ישראל ויהיה מחשבתם נקיה בעת נתינתם, כל אחד לפי בחינתו וזך לקבו.

וזה דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, שבעת נתינתם ויקחתם מבייתם יקחו 'לי' לשמי, ומאת כל איש אשר ידבנו לבו רצה לומר פפי נדבת לקבו ולפי מחשבתו, כן תקחו את תרומתי להמשכן.

זכרון יצחק

רבי יצחק ב"ר יוסף הוּכְנַלְנֵטְרֵר זצ"ל

הַפְּרִשֶׁת תְּרוּמוֹת הַמִּשְׁכָּן בְּתוֹרַת 'נְדָבָה'

שְׂמַעְתִּי מִפִּי כְּבוֹד אֲבִי אֲדוּנִי מוֹרֵי וְרַבֵּי הַגָּאוֹן הָאֵמֵתִי וְצִלְלָה"ה שְׂפִרְשׁ מֵאֵמֶר הַכְּתוּב עַל פִּי מַה שְׂאֵמְרוּ חַז"ל בְּש"ס דְּנִדְרִים (ט) דְּלְרַבֵּי מְאִיר טוֹב שְׁלֹא לְגַדֵּר בְּגִיד וְלֹמַר 'הֲרִי עָלֵי קַרְנֵךְ', דְּשִׂמָּא יְבוֹא לִיְדֵי תְּקֵלָה שְׂעֵבֵר בְּכָל תְּאַחַר, אֲבָל בְּנִדְבָה שְׂאֵמֶר 'הֲרִי זֶה' מִתָּר, וְלֹא חִישִׁינָן שְׂיְבוֹא לִיְדֵי גִזָּה וְעִבּוּדָה, דְּסְבִירָא לִיהַ כְּהֵלָל הַזְּקֵן אֲשֶׁר מִיָּמָיו לֹא מַעַל בְּעוֹלָתוֹ,

ואחד למקום שאינו קדוש כל כך, עד שנמצא לאחד שבא נדבתו לבתי כסאות, והכל היה תלוי במחשבת איש ואיש לעשות כרצונו.

וּבְצִלְאֵל שְׂהִיָּה בְּצֵל אֵל, וְיוֹדַע הִיָּה לְצַרְף אוֹתוּיֹת שְׂנִבְרָאוּ בְּסַם שְׂמִים וְאָרְץ כִּי ה' נָתַן חֲכָמָה בְּלְבוֹ, עַל כֵּן יָדַע מַה לַּעֲשׂוֹת בְּכָל נְדָבוֹת אִישׁ לְאֵיזָה מְקוֹם שְׂיְבוֹא לְפִי מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם שְׂהִיָּה בְּעַת נְתִינָתָם לְמִשְׁכָּן, וְאַחַר כֵּן הִלֵּב הָיוּ הַדְּבָרִים מְגִיעִים.

וזה שאמר וימלא אתו רוח אלהים בחכמה בתבונה, שיהיה לו דעת כל כך, 'בְּכָל מְלָאכָה לְחֹשֵׁב מַחְשְׁבַת' כָּל אִישׁ וְאִישׁ, מַה לַּעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַחֲנֻשֶׁת, יַעֲזֵן שֵׁם שְׂהִיאָרִיד בְּדְבָרִים קְדוּשִׁים וְנִעְיָמִים, רְאוּיִים לְמִי שְׂאֵמְרָם.

כן אני אומר שבעת צנה ה' על התרומה שיתנו למשכן, צנה להזהירם על כך כי לכל מחשבות איש ואיש שיהיה לו בעת הנתינה, כן יעלה לרצון לפני ה'

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

פני אריה - עטרת זקנים

רבי אלעזר הורוויץ זצ"ל

הַשְׂמַת הַנְּדָבוֹת כְּפִי זְכוֹת הַמַּחְשְׁבָה בְּעַת הַפְּרִשָׁה

והוא מקשווי הבנה, וכי היה הנה אמינא לקח בעל כרחו, ומה זה שאמר 'אשר ידבנו לבו'.

אֲבָל יֵשׁ לֹמַר עַל פִּי דְּבָרֵי זְקֵנֵי הַגָּאוֹן זצ"ל (בספר פני אריה) בְּחִדוּשֵׁי לְפָרְשַׁת וַיִּקְהַל, שְׂפִרְשׁ וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים וְגו' וְלְחֹשֵׁב מַחְשְׁבַת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַחֲנֻשֶׁת' (לה לא-לב), כִּי מִי שְׂהִיָּה לְבוֹ נְדָבוֹ וְהִיָּה נוֹתֵן נְדָבוֹת בְּרַעוּת נְפִשׁוֹ בְּמַחְשְׁבָה טְהוּרָה גְבוּהָ מַעַל גְבוּהָ, זָכָה וְכֹא נְדָבוֹתוֹ לְבֵית קְדוּשִׁים לְמְקוֹם גְבוּהָ, אוֹלָם מִי שְׁלֹא הִיָּה בַּחֲנִינָה זֹו וְלֹא הִיָּה פּוֹנֵתוֹ עַל דְּרָךְ זֶה כֹּא לְמְקוֹם קָטָן בְּמְדַרְגָּה מְזַה, וְכֵן לְכָל אִישׁ וְאִישׁ לְפִי מַעֲשָׂיו וּמַחְשְׁבָתוֹ הַזְּכָה וְהַטְהוּרָה, אֲחַד זָכָה שְׂהִיָּה נְדָבוֹתוֹ בְּמְקוֹם קְדוּשׁ יוֹתֵר,

שמביאה פשהיה חלין לעזרה ומקדישה, עין שם.

וזה מאמר הכתוב פה ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, הרצון שיתחילו עצמם בתורת נדבה ולא בתורת נדר בכדי שלא לבוא לידי בל תאחר, ואם דבנדבה יש מקום לבוא לידי מעילה - על זה אמר תקחו את תרומתי, והיגו דמיד לאחר שיתנדבו עצמם תקחו את התרומה מידם לתת לעושי המלאכה, ואז שוב אין מקום לבוא לידי מעילה כנ"ל.

נודע ביהודה

רבי יהודה אבן דנאן זצ"ל

יש לקחת תרומה גם מהנותן בעין רעה

רבי יהודה גרינוולד בספרו 'שכט יהודה' דקדק, מדוע כפלה התורה "תקחו את תרומתי", אחר שפבר אמרה "ויקחו לי תרומה". ועוד, מדוע בפתחלה אמרה בלשון "ויקחו" שמשמעותה שיקחו ויביאו מעצמם, ובסוף אמרה לשון "תקחו", שמשמעותה שתקחו מהם בעל כרחם.

ופרש, על פי המבאר בגמ' בכא בתרא (1) שכופין על הצדקה, וכן פסק מרן השו"ע (יו"ד סי' רמח ס"א) שמי שנותן פחות ממה שראוי לתן, בית דין כופין אותו עד שיתן מה שראוי לתת, ויורדים לנכסיו בפניו ולוקחים ממנו מה שראוי לו לתת. ולפי זה יש לבאר את פנות הפסוק, שבתחלה אמר "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו", כלומר, שמי שנדבו לבו ורוצה לתת תרומה, יביא מעצמו את התרומה. והוסיף ואמר "תקחו את תרומתי", גם מאותם אנשים שאינם רוצים לתת, או שאינם נותנים כפי שיכולים לתת, גם מהם "תקחו" תרומה בעל כרחם.

ונראה לפרש באפן נוסף, שבתחלה דבר הפסוק על אותם אנשים שנותנים בנדיבות ובעין יפה, ויודעים ש"לי הפסוק ולי הנדבה" (תני ב, ח), ולאחר מכן מוסיף הפסוק, שגם מאותם אנשים שנותנים בעין רעה, ונותנים רק מעט כדי לצאת ידי חובה, והיה מקום לחשב שצדקה זו אינה שוה ואין טעם לקחת אותה, לזה הוסיף ואמר "תקחו את תרומתי", גם מאותם אנשים, משני טעמים. א. מפני המבאר בגמ' פסחים (2) 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', ויתכן שעל ידי לקיחת התרומה מהם יבואו לתת שוב בנדיבות ובעין יפה.

ב. על דרך שרגילים העולם לומר, שממי שאוהב ונותן יש לקבל, וממי שאינו אוהב יש לקחת כדי שלא ישאר לו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויאמר ישעיהו

רבי ישעיה חיד זצ"ל

הקשר בין יציאת מצרים ללקיחת התרומה

מוכא במדרש (תנחומא פר' תצוה ס"ד), 'אומר להם הקב"ה וכו' אני גאלתי אתכם ממצרים ואין אתם מפרישים לי תרומה, לכהן כתיב ויקחו לי תרומה'. ותמה רבי יצחק חי בופכזא בספרו לחם לפי הטף (מערכת מ אות ו), מדוע קשר ה' את הצווי להפריש תרומה לענין יציאת מצרים.

ונראה לבאר, בהקדים מה שהקשו המפרשים (הובא בלחם לפי הטף) ערך ג אות ו, ועוד, איך יכול ה' לחזר ולגאל את בני ישראל לעתיד לבוא, הרי מבאר בגמרא סנהדרין (טו) 'שה' כהן, שכן נאמר בו "ויקחו לי תרומה", ותרומה נתנת לכהן, ואם כן כיון שנשא את ישראל במעמד הר סיני, ולאחר מכן כשחטאו גרשם מעמד לגלות, כפי שנאמר "שלחתיה ואתן את ספר בריתיה אליה" (ירמיהו ג, ח), וספר בריתות הוא 'גט' בלשון התורה (דברים כד, א), ממילא אינו יכול להחזירם שוב לעתיד לבוא, שהרי אסור לכהן להחזיר את גרושתו (במדבר לא, כג)? ותוצו, על פי מה שפסק מרן השו"ע (אה"ע סי' ו ס"א) שכהן שגרש את אשתו על תנאי, ולא התקיים התנאי, מתר לו להחזירה, ואינו נחשב כמתחזיר גרושתו כיון שכל זמן שלא התקיים התנאי אינה מגרשת כלל. ואם כן יש לומר שגם ה' שגרש את ישראל, היה זה רק על תנאי, בגלל שיש בידם עברות, אף אם יחזרו בתשובה, לא יהיו בידם עברות, וממילא יתבטלו הגרושין למפרע, ולכן יכול ה' לגאל את ישראל אף שהוא כהן.

ועל פי זה יש לבאר את דברי המדרש, שרצה ה' ליגרו את ישראל על נתינת התרומה, ולכהן אמר להם 'אני גאלתי אתכם ממצרים', כלומר, אף שאני גרשתי אתכם למצרים מפל מקום גאלתי אתכם משם, ולא היה בזה אסור כדיון כהן שמתחזיר את גרושתו, מפני שגם ירידתכם למצרים הייתה בגלל חטא מכירת יוסף, כמבאר במדרש (ש"ר ל, ז) ובהדר (וה"ח פר' וישב דף מט), ויהי זה כמגרש על תנאי, שאם לא יתקיים

התנאי הגרושין בטלים, ולכן אחר שחזרתם בתשובה הרי זה כמו שלא גרשתי אתכם כלל, ואני יכול לגאל אתכם. ומזה יש לכם ללמד, שהגלות והצרות נגרמות מחמת העברות, ועל כן ראוי לכם לתת תרומה ולעשות משפן שיכפר לכם על עוונותיכם, כדי שלא אגרשכם פעם נוספת. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וצפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב (כה י"א)

לקט שנחה

רבי מסעוד בנימין זצ"ל

סגלת למוד התורה לעשירות

ואפשר לומר בהקדים מאי דאיתא במסכת אבות (פ"ד מ"ט) כל המקיים את התורה מעני סופו לקימה מעשר. וידוע שהעוסק בתורה לשמה זוכה לעשר. וזה שאמר וצפית אתו זהב טהור, דהיגו שיעסק בתורה לשמה, דהיגו פזזה הטהור שאין בו סיגים, וזה הוא מבית ומחוץ תצפנו כלי שום צד פניה אחרת. וזה הוא ועשית עליו זר זהב סביב, שתזכה לעשר על ידי עסק התורה, כפאמור כל המקיים את התורה מעני סופו לקימה מעשר.

והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים וכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים (כה ז)

דברי דוד

רבי חנוך דוד גרינגלאס זצ"ל

פרישת כנפי הכרובים למעלה בעת תפלת ישראל

יש לדקדק על הלשון 'ויהיו', דהנה ליה למימר 'ויהיו' כמו שמסים 'יהיו'. ואפשר לומר דהלשון 'ויהיו' מרמז למה דאיתא בזהר הקדוש פרשת אחרי, שבעת התפלה של ישראל שלשה פעמים ביום היו פורשים כנפיהם למעלה, והיו ישראל יודעים מזה גדל חבתן שהקב"ה מתאנה לתפלתן, וגם מבאר שם שהיו הכרובים אומרים שירות ותשבחות, וזה היה נס גדול שחתיכת זהב יהיה בו חיות.

ואם היה כתוב 'ויהיו' היה משמע שיעשם באפן שיהיו פרושות כנפיהם למעלה,

הרשע, כי האטד מוכן לו, כדברי רבותינו זכרונם לברכה במדרש (עין אסתר ט ב).

עוד יש לומר, 'עמדים' - שאם מעמידים אותו דרך גדילתו לא היה נופל, והוא פלא, דכל עץ כדו שיעמד על עמדו צריך לשקעו בקרקע אמה או אמתים, או לעשות לו סמוכים.

והברית התיכון בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה (כו כח)

לויית חן

כפי אריה יהודה ל"ב ב"ר שמואל גרשון זצ"ל הברית התיכון היה מהאשל שנטע אברהם אבינו בבאר שבע

רש"י (לעיל פסוק כו) הביא ברייתא דמלאכת המשכן, דמן הקצה אל הקצה קאי על ארץ כחל כל אחד בפני עצמו, אבל בפרק תזריק (שבת צח:) אמר שברית התיכון בנס היה עומד, ופרש רש"י דסבר הא דאמר 'מברית מן הקצה אל הקצה' בריח אחד היה מברית לכל שלש רוחות מן הקצה אל הקצה, ומעשה נסים הוא.

צריך לתן טעם למאי היה צריך לגס זה שיהא בריח אחד לכל שלש רוחות, ולמה לא נעשה בדרך הטבע שיהא בריח לכל כחל בפני עצמו מברית מקצה אל קצה.

ונראה לי לתן טעם נכון לזה, לפי דהביא רש"י בפסוק (טו) 'ועשית הקרשים',

יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וצוה לבניו להעלותם עמיהם כשיצאו ממצרים כו', ואיתא בתרגום יונתן על פסוק ויהברית התיכון: ונגרא מציעאה הוא מן אילנא דנציב אברהם בבאר שבע, וכד עברו ישראל ית ימא קטעו מלאכים ית אילנא והפילו לימא, והוי טפי על אפי ימא, והנה מלאכיא מכריז ואמר דין הוא אילנא דנציב אברהם בבירא שבע וצלי תמן בשום מימרא דה', ונסבוהי בני ישראל ועברו מגיה נגרא מציעאה.

[תרגום: ויהברית האמצעי הוא העץ שנטע אברהם בבאר שבע, וכאשר עברו בני ישראל את הים קצצו המלאכים את העץ וזרקוהו לים והיה צף על פני המים, והיה המלאך מכריז ואומר זה הוא העץ שנטע אברהם בבאר שבע והתפלל שם בשם מאמרו של ה', ויקחוהו בני ישראל ויעשו ממנו בריח אמצעי].

ירצה שידבר עמו הקב"ה ואל הארץ תתן את העדת אשר אתו אליך, רצה לומר תקנה משם ומחזירם לתוך הארון, ואז ונועדתי לך שם, 'לך' הפונה לדעתך כפרוש רש"י בפרשת שלח (במדבר יג ב) 'לך' לדעתך, פן הפונה כאן ונועדתי לך' אם תרצה ולדעתך אדבר עמך שם.

חמש היריעות תהיין חברת אשה אל אחתה (כו א)

לקוטים חדשים

כפי יחיאל משה אב"ד יאדיסאוו זצ"ל

חבור יריעות המשכן מעצמו בדרך נס

'חמש' היריעות תהיין חברת, ובריעות עזים פתיב (כו ט) 'וחברת את חמש היריעות', גם ביריעות עזים פתיב (כו יא) 'והבאת את הקרסים בללאת' ובריעות של שש לא נאמר רק 'מקבילת הללאת' (כו ה).

נראה לי כי כל הקרוב יותר להקדשה לא היה צריך עשיה, והיריעות של שש היו למטה, על פן פתיב תהיין חברת שיהיו מחברין מעצמן, אבל היריעות עזים שהיו מלמעלה, על פן פתיב וחברת שיהיה צריך עשיה. גם בהלולאות פתיב והבאת את הקרסים בללאת שיהיה צריך להכניס אותם, אבל ביריעות של שש לא היה צריך להכניס שממילא היו נכנסין.

ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים (כו טו)

מגלה צפונות

כפי אליהו הנביא זצ"ל

עצי השטים נעמדו מעצמם כדי שיטלו למעשה המשכן

אמר 'עמדים' לרמז נס שהיה בעצי שטים אלו שהכין יעקב אבינו ע"ה, שבהתקרבם אליהם לקחתם לעשות בהם מעשה למשכן יהיו עומדים מאליהם ומסיעים בעצמם אל המעשה, על דרך שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שמו"ד נב ד) על פסוק (מלכים א' ו' ט) 'אבן שלמה מסע נכנה', שהאבן היה נוסע מעצמה.

ולהרחבת הענין אמר 'עמדים', דכאן למעשה המשכן יהיו עומדים מעצמם, למעוטי בעץ שעשה המן - שלא יצו לעמד שיעשו מהם עץ שיתלה עליו

והאמת שלא עשאם באפן שיהיו כנפיהם פרושות למעלה רק על ידי גס היה, שהיו מודיעים האהבה והחבה שבין הקב"ה לכנסת ישראל, שבעת התפלה היו פורשים כנפיהם למעלה, וזהו 'והיו' שהיא כעין הבטחה שיפרשו כנפיהם למעלה כנ"ל.

ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה ואל הארץ תתן את העדת אשר אתו אליך (כה)

(כא)

אמרי שפר

כפי שלמה קלוגר זצ"ל

סגלת התפלה בעת הכנסת ספר תורה לארון הקדש

הנה רש"י ז"ל כבר הרגיש כפל הלשון, דכבר אמר תחלה ונתת את הארון וגו', ולמה חזר כאן לומר ואל הארץ תתן, וכבר אמרתי כמה אפנים וכעת נראה לי כף. דהנה פתיב (במדבר י לה-לו) 'ויהי בנסע הארון ויאמר משה קומה ה' וגו' ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל', ולכך ההוצאת ספר תורה הוי מסגל לבקש צרכיו של אדם, דאז היה מתפלל משה רבנו 'קומה ה' ונפצו איביך'.

אבל בהכנסת ספר תורה טוב להתפלל על השקאת רוח הקדש, כיון דאז היה מתפלל משה רבנו ע"ה 'שובה ה' רבבות אלפי ישראל'. והנה ישיבה אצל הקב"ה נקרא רק מה שמשרה שכנינתו בישראל, וכמו שכתוב במדרש (איכ"ר ה יט) 'ואתה ה' לעולם תשב' וכי יש ישיבה בלא פסא, מוכח דהכפסא הוי 'שאל' [וכו'], ולכך מה שבקש משה 'שובה ה' רבבות אלפי ישראל' הפונה שישרה שכנינתו בתוך בני ישראל.

והנה מה שהאדם זוכה לרוח הקדש ולנבואה הוי רק מצד שהשכינה שורה עליו, ואם פן יש להתפלל על רוח הקדש בשעת הכנסת ספר תורה לארון. ולכן אף בשעה שהיה המשכן עומד על מקומו, אם היה משה רבנו ע"ה רוצה שידבר עמו הקב"ה היה נוטל הלוחות מן הארון ומחזירם לתוך הארון, ובשעת החזרה היה מתפלל שידבר עמו הקב"ה, ואז נתיחד אליו הדבור.

וזהו הפונה כאן, דודאי גוף הניתנה צוה בפעם הראשון לתן שם את העדות, אף אחר כף אמר דרך עצה למשה אם

ואם פן הכא נמי אחר שפריח אחד היה מחבר הקרשים סביב לשלש רוחות של משכן ומעמידן יחדיו, נקרא המשכן פלו על שם הפריח, אבל אם היה פריח לכל רוח בפני עצמו והיה צריך חבור הפתלים יחדיו על ידי השבעות פנ"ל - לא היה מעמד קדשי המשכן על ידי הפריח, ולא היה המשכן נקרא על שמו, לכך הצריך לגס זה שיבירח הפריח התיכון לכל שלש רוחות יחד, דהוי כמו הפלי עץ שמחברין הדפין בחשוקים של ברזל, שנקרא הפלי על שם החשוקים.

אל קצה לכל שלש רוחות, דעל ידי זה נקרא המשכן על שמו.

לפי דהביא הכי ביורה דעה (ב"י יו"ד סי' ק) בדין טבילת כלי מתכות, כתב המרדכי בשם מהר"ם פלי עץ שעשוי מכמה דפין וחברן בחשוקים שקורין (רי"פ) של ברזל, צריך טבילה דהיה ככלי מתכות, דאזלינן בחר המעמיד כדאימא בפרק קמא דשבת (טו:) לענן טמאה, הכי נמי לענן טבילה שנקרא הפלי על שם החשוקים שמעמידן הדפין סביב הפלי וצריך טבילה.

הרי כל קרשי המשכן היו ארזים דעלמא, אבל פריח התיכון היה האשל שנטע אברהם בבאר שבע ונקרא שם בשם ה', ודבר יקר היה זה בעיני ה' והמלאכים, שהרי התפארו אותו אילן בזה והכריזו עליו 'דין הוא אילנא דנציב אברהם וצלי תמן' כו'.

והנה לפי מעלת הפריח התיכון על קרשי המשכן יש לומר שהיה רצון הקב"ה שיהיה פלל המשכן נקרא על שם אותו הפריח ומעלתו, ולשום זה תקן הקב"ה הפריח התיכון על ידי גס שיבירח מקצה

מעשי צדיקים

השליח עשה שליחותו בנאמנות, בדרך לביתו פנה לעיר קאוולע ונכנס לבית רבי יעקב אריה, ומצאו שיעון על משתו ובפיו תחובה מקטרת והוא מעלה עשן, והיה נראה על פניו כי הוא תכוס עתה ברעיונות עמקים.

כשראהו עומד לפניו שאלו מי הוא, והוא השיב כלשון שנצטוה מפי רבו, בשמעו זאת קם רבי יעקב אריה על רגליו מיד ואמר ברגש ובהתלהבות, "כך צוה רבי בונים לומר לי, תסע מיד בחזרה לפשיסוקא, ותאמר לו כי אנחנו אוהבים אותו מאד, וכן עשה השליח החסיד.

אחרי כן נודע כי הרבי מקאוולע עין אותה שעה במשמעות פסוק זה, ורבי בונים ברוח קדשו פון מספר ימים לפני כו, את אשר יחשב אותו צדיק בדיוק באותו הרגע שיכנס אליו חסידו, וברמז ששלח לו הוא תרץ לו דבר שהתקשה בו אז, והוא מאד התפעל מהדבר, אכן בחתנה הגדולה עמד לצד דרכו של רבי בונים, ולא הסכים עם מתנגדי דרכו. (מאיר עיני הגולה)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

נוהג היה ראש ישיבת חכמי לובלין רבי מאיר שפינא זצ"ל לסובב בין הערים, ולהתרים בעלי יכלת עבור אחזקת ישיבתו, ישיבת חכמי לובלין.

בכל עיר שהגיע היה מכנס את ראשי הקהל לפני שישב עם נדיבי העם, ובוחן אתם כמה ביכלתו של כל אחד

עולם, עדן לא עשיתי מאומה עבורך". (נועם ט"ח סאנטוב)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו (כה ב) **ברט"י, לי לשמי.**

לדרכו המיוחדת בעבודת ה' של הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסוקא זיע"א, קמו מתנגדים שונים שלא נמנעו מלהפיץ בדותות וכזבים אודותיו ואודות חסידיו, משנודע לכל על החתנה הגדולה העומדת להתקיים באוסטילא, הם התכוננו אליה בכליון עינים, בתקוה שאז יעלה בידם להלעיז עליו ולהטיל בו דפי בפני הצדיקים הרבים העומדים להתאסף במקום.

חיש רבי שמחה בונים שיתקבלו דבריהם בפני הצדיקים הנאספים, וחספש עצות להשיג מבין הנאספים כמה צדיקים שיעמדו לימינו, ויסיעו בידי התלמידים ששלח לחתנה להפריך ולסתר את דברי מתנגדיו.

לבסוף בחר באחד מחסידיו ששהה אז בפשיסוקא והתכונן לחזר לביתו, ובקשו שבדרכו לביתו יעברו דרך העיר קאוולע ויסור לבית הרה"ק רבי יעקב אריה מקאוולע זיע"א בנו של הרה"ק רבי מרדכי מנשכיז זיע"א.

בעמדו לפני רבי יעקב אריה, צוה עליו הרבי שיאמר בזה הלשון, "אני נוסע כעת מפשיסוקא ואני חסיד של רבי בונים מפשיסוקא, הוא שלח לכם פריסת שלום על ידי, וצוני לומר לכם כי על הפסוק 'ויקחו לי תרומה' מפרש"י ז"ל, לי לשמי.

ויקחו לי תרומה (כה ב)

כאשר נכנסו שני גבאים מונכדי הקהל להפריד מהרה"ק הלב שמחה זיע"א, לפני צאתם לחו"ל לגיס כספים עבור החזקת מוסדות התורה, האציל עליהם הרבי את ברפת הדרך ואחל להם הצלחה, אחר הוסיף כהוראה עבורם שתי מלים סתומות, "ולא באלמותא".

השנים לא הבינו פונתו ומה פשר המלים התמוהות, והלכו לבקש מפי אחיו, הרה"ק הפני מנחם זיע"א שייבאר להם את דברי הרבי, הוא בגאונותו השיכם מיד, הכיזד לא תדעו, הלא פה מתרגם יונתן בן עזיאל את הפסוק 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו', כל דיתרעי לביה ולא באלמותא, כלומר, כל מי שלבו רוצה לתן, ולא בכח או בעל כרחו. (לגם טל ישראל)

באישון לילה התקשר הרה"ק רבי משולם פייש מטאהט זיע"א לנגיד מבאי ביתו, ואמר שהוא נצרך לסכום כסף גדול עבור צרכי צדקה באפון דחוף ביותר, הנגיד ענה שהוא כבר באמצע השנה והרבי השיב, "אינך צריך לדאג, תכתב צ'ק עכשו ותשאיר אותו בחבת הדאר שלך, אתה יכול לחזר לישן, ואני אמצא שליח שישל את הצ'ק.

הנגיד שמע את הדברים והודיע שהוא ימלא לאלתר את הבקשה, אחר שאל את הרבי, "מה עוד אני יכול לעשות עבור הרבי", אמר לו הרבי, עכשו תרים את ידיך למעלה ותאמר, "רבוננו של

שאל רבי אלימלך איה הארון והיכל קדש הקדשים, והשיבו לו, אם יהיה הרצון שיתברר בחינה זאת יבא משיח, והוא בזכות למוד תורה לשמה בקדשה ובחינוכים. (היכל הברכה פר' כי תבא)

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח)

עשיר מפלג, רכש לבנו הקטן ארנק יקר עשוי עור אמתי, שמח הילד מאד במתנה היקרה, ורץ להראותה לחבריו הזאטוטים, התקנא בו אחד הילדים שהיה בו עניים, והחליט שמהיום והלאה יחסוף פרוטה לפרוטה, עד שיוכל גם הוא לרכש לעצמו ארנק עשוי עור.

יום אחד ספר בעינים נוצצות את החלטתו זו לאביו, והוא שאל אותו, "מה תועלת תהיה לך בארנק, הרי אף אם תצליח לחסוף מעט כסף ולקנות את הארנק בו אתה כה חפץ, לא יהיה לך מאומה להניח בתוכו".

כן הוא גם הנמשל, אמר המגיד מדובנא זצ"ל, הקדוש ברוך הוא מצוה לבני ישראל שיעשו מקדש, אולם מתי מעשה זה ראוי, רק כאשר הם מקימים בעצמם גם את 'ושכנתי בתוכם', כאשר הם עושים רצונו של מקום ותורתו בקרבם. בנית היכלות ריקים, אין בהם כל תועלת. (משלי המגיד מדובנא)

והיו הכרובים פרטי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת (כה ג)

בדרשתו לפני גדולי הדור בכנסיה הגדולה שנערכה בוינה בשנת תרפ"ג, פתח ראש ישיבת סלבודקה רבי משה מרדכי עפשטיין זצ"ל וספר, תלמיד הגיע ללמוד בתלמוד תורה, והמלמד התחיל ללמדו פרשת בראשית והגיע לפסוק 'ויגרש את האדם וישבו מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים' (כד ג).

שאל הנער מי הם אותם כרובים ולשם מה הניחם הקב"ה בפתח גן עדן, והמלמד השיב כי רש"י מפרש שהכרובים הם מלאכי חבלה, והקב"ה נתן להם תפקיד לשמר ולחסום בחרבם את הדרך המובילה לגן עדן.

חזר התלמיד השקדן על פרוש זה פעמים ושלש, עד שנחרט היטב במוחו. חלפה תקופה, והילד הגיעה לפרשת תרומה

מגבירי העיר לתרם, באחת הפעמים כשהגיע לעיר בנדון וישב כמנהגו עם ראשי הקהל, אמרו לו ראשי הקהל על יהודי בשם ר' יחזקאל פפר שביכלתו לתת שלוש מאות זלוטי.

כאשר שלחו לקרא לר' יחזקאל הוא לא המתין שיבקשו ממנו, ומיד כאשר ספר לו השליח שהוא שלוח משמו של רבי מאיר שפירא לצרף התרמה לשיבת חכמי לובלין, הוא רשם המחאה על סך חמש מאות זלוטי ויצא למקום הכנוס. **כשהגיע** ר' יחזקאל למקום הכנוס ונתן את ההמחאה לרבי מאיר שפירא, הוא התבונן בה ואמר לר' יחזקאל, "זה לא בסדר", פליאה אחזה את ר' יחזקאל למשמע הדברים, הלא חמש מאות זלוטי הוא סכום עצום.

ענה לו רבי מאיר שפירא, הלא אנחנו העמדנו את יכלתך בשלוש מאות זלוטי, וכיצד נתת סכום כה גדול, ענהו ר' יחזקאל, "רבנו, באפשרותכם להעריך אף ורק את יכלתי הממונית, אף לא את לבי".

התרגש רבי מאיר שפירא מתשובתו של ר' יחזקאל, וכדרכו אמר שעל פי מעשה זה יש לפרש את התמיהות שבפסוק שלפנינו, הרי לכאורה כבר נאמר בתחלת הפסוק 'ויקחו לי תרומה', מדוע שב הפסוק ומסים, 'תקחו את תרומתי'.

עוד יש להבין, מדוע בתחלה נוקט הכתוב 'תרומה', ולבסוף 'תרומתי', ועל פי המעשה שלפנינו, באור הפסוק הוא כך, 'ויקחו לי תרומה', כלומר הגבאים ישומו מה היא יכלתו של כל אחד, ועל פי הערכה זו יקחו את התרומה.

אך 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', אם הוא אדם שהתנדב מרצונו הטוהר לתת יותר מהסכום שקצבו לו, 'תקחו את תרומתי', זו תרומה בדרגה אחרת ומרב חשיבותה אני מכנה אותה 'תרומתי', התרומה שלי. (פרי אפרים)

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח)

כתב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מסומאנא זיע"א, קבלנו מאת רבותינו שכל אחד מישראל מברר ובונה חלק בבית המקדש, והרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א היה לו עליות נשמה ועלה למעלה, ושם הראו לו, שבנה בקדשתו את המזבח במקדש של מעלה.

שאל המלמד מי יודע מה פרוש המלה כרובים, והתלמיד השנון קפץ וענה, מלאכי חבלה, המלמד הבליע חיוך ותקנו, חלילה, אין אלו מלאכי חבלה, הפונה כאן לכרובים שדמותם כמלאכי השרת.

התלמיד חזר על הדברים, והגיע לידי הכרעה שייסוד הדברים הם שהכרובים בספר בראשית הם מלאכי חבלה, ואלו הכרובים שבספר שמות, הם מלאכי השרת, ושגן את הדברים עד שהיו חקוקים על לבו.

שנים עברו, הילד היה לבחור ונכנס לישיבה והתחיל ללמד מסכת ברכות בפרק ביצד מברכין אודות ירק הנקרא "כרוב", אם הביאו לפניו כמה מאכלים, על איזה מהו מברכין קדם (טו), והמגיד שעור שאל מי יודע מה הפרוש כרוב.

הבחור שולף עם זכרונו הנפלא את תשובתו השנונה, תלוי, הכרובים בספר בראשית הם מלאכי חבלה, והכרובים בספר שמות, הם מלאכי השרת. לאכזבתו הוא קבל גערה, "חשב על דברך, טרם שתוציאם מפיה, וכי מה ענינם של מלאכים אצל סוגיתנו העוסקת בברכת הנהנין", והמגיד שעור הסביר, "כרוב שעולה כאן על השלחן, מין ירק הוא".

ברבות השנים, עלה הבחור לשעור גבוה והתחיל ללמד מסכת סכה שם אמרו חז"ל (ה): אודות הכרובים שעשו במשכן על ארון הקדש, "מאי כרוב, כרביא", ושוב שאל את תלמידיו מי יודע לפרש את המלה כרביא.

הפעם החליט הבחור שכבר גדל ועמד על דעתו, כי על שאלה זו השתיקה יפה, אחר שבגלל זכרונו הטוב הוא כבר נכשל עם הכרוב הזה כבר מספר פעמים, ואכן הסבר לו הפעם כי הפונה כאן שהכרובים היה להם פני תינוק.

עכשו כבר בא אותו תלמיד לידי מסקנא, כי גזרה היא מן השמים שהוא לעולם יסתבר בפרוש המלה כרובים, פעם הפרוש מלאכי חבלה ופעם מלאכי השרת, פעם זה מין ירק ופעם זה תינוק, מי יגלה רז זה, מה טמון בסודו של הכרוב.

כשגדל הנער נעשה הוא עצמו מלמד דרדקי, כשהגיע אל הכרובים בספר

אשתו של המלך, והיא טפלה בה כראוי.
כמו כן אצלי, אמר הרופא המנתח, בדרך כלל נתוח כזה קל מאד אצלי, רק כאשר זה הוא חתנו של הרבי, מחמת ההתרגשות שהיתה לי בראותי למי שאני עושה את הנתוח, התקשיתי ביותר והדבר הסתבך.

לפי דבריו אלו תרץ לי דברי המדרש, כי משה רבנו ידע את גדלות קדשת המנוחה וסודותיה ירצה וקנה כפתריה ופכריה, לכן הוא התקשה במעשה המנוחה, אבל בצלאל לעמתו לא נתקשה, ועשאה מייד. (ליקוטי יהודה)

וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מקרא ביה (כ)

ברש"י, ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנוחה עד שהראה לו הקב"ה מנוחה של אש.

בשהזדמן הרה"ק החדושי הרי"ם זיע"א לגרמניה, הזדמן לו לשמע דרשה מפי אחד מרבני במקום שעמד ותמה בדרשתו על דברי חז"ל, מדוע לא הראה הקב"ה למשה רבנו מנוחה של מתכת כאשר היה עליו לעשות, לשם מה הראה לו מנוחה של אש.

אחר שפסים את קשיתו, עמד אותו רב ותרץ שהתפנו בכך הבוא יתברך לרמז למשה רבנו, כי את המנוחה צריכים לעשות מתוך אש והתלהבות, ולא בקרירות, על כן הראה לו דוקא מנוחה של אש.

אחר ששב החדושי הרי"ם לפולין, הגיע אל רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מסוצק זיע"א וספר לפניו את האמרה המיוחדת שזכה לשמע בגרמניה הרחוקה, ואף תמה בפני הרבי, כיצד זכה אותו רב בגרמניה לכוון לכזו תורת אמת.

ענה לו הרבי מקוצק, מאחר ויהודי גרמניה זהירים במצות הכנסת אורחים, ומקיימים אותה בהדור רב מתוך חביבות יתר, הם זכו לתורת אמת זו. (שיח שרפי קודט)

עלה ואמר רבנוי שכחתי אותה, הראה לו למשה ועוד נתקשה בה, אמר לו 'וראה ועשה' עד שנטל מנוחה של אש והראה לו עשייתה, ואף על פי כן נתקשה.

לכאורה תמוה הדבר, מדוע נתקשה משה כל כך בהבנת מעשה המנוחה, לעמת כל הכלים האחרים, אלא המנוחה מרמזת ומסמלת אחדות, 'מקשה תעשה', לעשות אחדות בישראל, אינו מן הדברים הקלים, ומה שהיה כה קשה למשה, הוד מעלתו מבקש ממנו. (ולוי אמה)

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנוחה ירצה וקנה גביעיה כפתריה ופכריה ממנה יהיו (כה לא)

במדרש איתא שאמר הקב"ה למשה ועשית מנרת זהב טהור, אמר לו כיצד נעשה אותה וכו', ואף על פי כן נתקשה משה וכו', עד שנטל מנוחה של אש והראה לו עשייתה, ואף על פי כן נתקשה משה, אמר לו הקב"ה לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה, ואמר לבצלאל מייד עשאה וכו'.

שמעתי מאת הרה"ק האמרי אמת זיע"א שאמר, הנה זה כארבעים שנה קשה לי המדרש, איך זה שמשה רבנו התקשה בעשית המנוחה, ובצלאל עשאה מייד, אף הנה לפני זמן קצר הבנתי את דברי המדרש.

הלכתי לבית החולים בורשה לבקר את חתני שמצבו היה קצת קשה, אחרי שעבר נתוח ולאחר הנתוח היתה לו איזו תסבכת, ושאלתי את הרופא על מצבו של חתני והתסבכת, והוא השיב לי במעשה.

היה מלך אדיר שהיתה לו מרגלית שהיתה שונה הון עצום, אך היה בה פתם קטן שכל הממחים פחדו לנסות ולהסירו מן היהלום, כי אולי הוא ישבר מעט בידם. לבסוף מסרו את היהלום לבעל מלאכה שאינו יודע את השוי הגדול של היהלום, והוא הסיר מייד את הפתם.

כן אמר הרופא שאצל המלך נפוליאון ארע שאשתו הקיסרית היתה זקוקה לטיפול רפואי אך כל הרופאות חששו לגשת לאשתו של המלך האדיר, עד שקראו לאשה כפרית שלא ידעה שהיא

בראשית, מהר לפני שישאל לפרוש הדבר ואמר לתלמידי, שמעו נא תלמידי היקרים, למדתי בשיבות המעלות, שנגתי היטב את המודי, והיו דברי תורה שנונים בפי.

נער הייתי גם זקנתי, אך מעולם נתקשיתי בפרוש המלה כרובים, בכל שנה ושנה הסתבכתי יותר ויותר, לכן אגיד לכם יסוד הדברים, תזכרו זאת לארוך ימיכם, ואז ייטב לכם כל הימים.

האדם הוא ככרוב, ארבעה פרושים לכרוב וארבעה נקודות הן במהלך חיי האדם, כאשר נולד האדם הוא פרבא, תינוק, תינוק זה כשנולד יש לו ראש כמו כרוב שהוא מין ירק, סתום ועדין לא התפתח, אינו יודע מטוב ועד רע והרי הוא כחומר ביד היוצר.

מאידך, זוהי גם מעלתו, כשם שצמיחתו של הירק תלויה באפן גדולו, כך גם תלוי עתידו של התינוק באפן חנוכו, בחנוך שיעניקו לו הוריו, אם יתחנך לתורה ולמדות נעלות, והוא יראה שהאבות מקיימים את מצות ה' מתוך שמחה, הוא יחפץ להמשיך בדרךכם.

יש בכחו לטפס ולהגיע לשיא הפסגה, ולהיות קדש קדשים, מלאכי השרת, אף אם תלילה להפך, הוא עשוי לגדל ולהיות מהפת של מלאכי חבלה, כי חנוכו של תינוק קובע עתידו. (חיים טיש בהם)

ועשית מנרת זהב טהור (כה לא)

כאשר בקר הרה"ק רבי שאול ידידיה טאוב ממוז'יץ זיע"א בפעם הראשונה בארץ ישראל, בשנת תרפ"ה, הוא התקבל לראיון אצל הנציב העליון סר הרברט סמואל, שהיה יהודי, והנציב בקש ממנו שישתדל לעשות שלום ואחדות בין המפלגות החרדיות השונות שהיו בישוב היהודי הקטן דאז.

אמר לו הרבי, במדרש (במד"ר טו י) מובא שבגעת שאמר הקב"ה למשה רבנו 'ועשית מנרת זהב טהור', אמר לו כיצד נעשה אותה, אמר לו 'מקשה תעשה המנוחה', ואף על פי כן נתקשה משה וירד ושכח מעשה.

עלה ואמר, רבנוי כיצד נעשה אותה, אמר לו 'מקשה תעשה המנוחה', ואף על פי כן נתקשה משה וירד ושכח

פרשת תרומה

נושא את נושאי

תחילה נבהלו בני העיר וולוז'ין לראות את האיש לבוש המדים פוסע במהירות ברחובות העיר ועושה את דרכו להיכלה הגדול של ישיבת וולוז'ין. האיש נכנס לישיבה וביקש להיפגש בדחפיות עם ראש הישיבה, הגאון רבי חיים מוולוז'ין זיע"א. רבי חיים ננער מתלמודו, מהסוגיא העמוקה בה היה שקוע, ופנה לפגוש את האיש, שלפי בגדיו נראה היה כגנרל בכיר בצבא הרוסי, בחדרו האישי שבבנין הישיבה.

היה זה בשנת תקע"ב, בעיצומה של המלחמה הגדולה שהתנהלה בין מלכות רוסיה לבין האויב הצרפתי, בראשותו של נפוליאון בונפרטה, שהצליח להגיע עד לבירת המדינה, מוסקבה הגדולה, ולהפיל בה חללים רבים. הימים היו קשים מאוד לכל בני המדינה הרוסית, אפיקי הפרנסה השתבשו, העוני והמחסור שלטו והחיים התנהלו בכבדות ובעצלתיים.

אם בניהול משק הבית, ידע כל אחד, שעליו להצטמצם ולכלכל את הליכותיו בדוחק, בשל המצב הקשה, הרי שעל אחת כמה וכמה היה הדבר קשה שבעתיים בניהול ישיבת וולוז'ין על תלמידיה הרבים. רבי חיים עשה ככל שביכולתו לרווחת תלמידיו, יגעי התורה ועמליה, ופעל רבות ונצורות להחזקת התורה ולסיפוק צרכי הלומדים.

האורח הלא מוכר סגר מאחוריו את הדלת, והציג את עצמו כאיש רם דרג בהיררכיית הצבא הרוסי. האיש גם הוסיף ואמר, שתפקידו כרגע בצבא הרוסי הוא האחראיות הכוללת על אפסנאות המזון המוטלת על שכמו, וכי הוא הממונה על כלכלת הצבא בכל האזור. עלי מוטלת החובה לדאוג שהחיילים יקבלו את מזונם כראוי, בוקר צהרים וערב, כדי שיוכלו להילחם כראוי בשדה הקרב.

תנוח דעתך, המשיך האיש ואמר לרבי חיים מוולוז'ין, כי לא באתי לכאן להרע לכם. אדרבה, מבקש אני להיטיב עמכם, כי מוקיר אני ומערך אתכם, תלמידי הישיבה העוסקים בתורה. בתקופה האחרונה בה שהיתי באזור זה נוכחתי לראות את התנהגותם האצילית של בני הישיבה, והתפעלתי מכך עד מאוד.

למראה פניו המשתוממות של רבי חיים, המשיך האיש ואמר, 'אל תראוני שאני שחרחרות' - אל תביט אל מראי החיצוני, אלא זאת תדע, כי יהודי אני, בן לאברהם יצחק

ויעקב, אלא שנסיבות הזמן ותלאות החיים הם שהביאוני למצבי הנוכחי בו נאלצתי להתגייס לצבא הרוסי ולהסתיר את מוצאי. הצטיינתי מאוד בכל התפקידים שהוטלו עלי, עד שהפכתי למפקד ולגנרל בכיר.

עודו מדבר, והגנרל שלף מכיס פנימי באפודתו שקית בד גדולה והניחה על השולחן. בשקית זו, גילה הגנרל את אזנו של רבי חיים, מצוי סכום כסף אדיר: שמונה מאות רובל כסף. זהו כסף אותו חסכתי מהמשכורות אותם קבלתי בכל התקופה האחרונה, והכסף הצטרף לחשבון גדול.

עד כה החזקתי את הכסף עלי, והייתי ממשמש בכיסי זה בכל שעה ושעה, הסביר האיש, אלא שעתה נאלץ אני להיפרד מהכסף. הסיבה לכך היא דווקא טובה בהחלט: בשנים האחרונות הייתי רתוק לתפקידי החשוב במערך המלחמה. לא היה באפשרותי לקחת לעצמי חופשה ולפגוש את בני ביתי ומשפחתי המתגוררים בקצה השני של המדינה. הקשר בינינו התקיים בעזרת מכתבים, ואף הם לא הגיעו תמיד לתעודתם, עקב סערות המלחמה.

ממש עתה הצלחתי למצוא גנרל נאמן שיוכל למלא את מקומי בניהול כלכלת הצבא, וראשי המערכה הסכימו לשחרר אותי לחופשה ארוכה בה אוכל לשהות יחד עם הקרובים אלי. הייתי לוקח עמדי את הכסף שחסכתי, המשיך הגנרל את דבריו, אלא שיודע אני כי זהו צעד בלתי חכם בעליל: הדרכים כולם בחזקת סכנה, בשעת מלחמה על אחת כמה וכמה. סכום כסף גדול שכזה יכול להזמין אליו את חושיהם המחודדים של שודדי הדרכים שיעוטו על השלל הגדול.

כיון שכך, המשיך הגנרל ואמר, עלה בדעתי רעיון שיהיה טוב גם עבורי וגם עבורכם. מבקש אני מכם שתואילו לקחת ממני את הכסף ולשמור אותו אצלכם במשך כל הזמן שלא אהיה כאן. יתכן שיהיה זה שנה שלמה, ויתכן אפילו משך זמן ארוך יותר. במשך כל אותו זמן שלא אהיה כאן, תוכלו להשתמש בו לצרכי הישיבה שלכם כפי שתמצאו לנכון, אולם כשאחזור לכאן ואבקש את הכסף, אבקש שתחזירו לי את הכסף בהקדם.

יודע אני את נאמנותכם ואת יושר מעשיכם, הטעים הגנרל ואמר, ובטוח אני שלא תעשו עמדי עוול. בוודאי תשמרו על הכסף כהוגן, ובוודאי תחזירו לי אותו תיכף כשאבקש מכם. מיד כשסיים הגנרל את דבריו, אמר לו

רבי חיים: תודה רבה לכם על הצעתכם הנדיבה והאדיבה! אכן ישיבתנו מצויה כעת במצב כלכלי קשה מאוד, וכסף זה, כהלוואה נוחה, יוכל לסייע לנו עד מאוד. אשמור לכם על הכסף כראוי, וכשתחזרו לכאן - אתן לכם חזרה את הכסף תיכף ומיד.

השלב הבא היה פרוצדוראלי בלבד. רבי חיים יחד עם הגנרל מנו יחד את השטרות והמטבעות ונוכחו לראות כי השקית אכן מכילה שמונה מאות רובל כסף. לאחר מכן העלה רבי חיים על הכתב את פרטי הסיכום ביניהם, ואת השטר נתן לגנרל. בלחיצת יד נפרד רבי חיים מהגנרל, שהתגלה כיהודי, ובירכו בשפע ברכה והצלחה.

כסף זה אכן היה לעזרה ולתושיה לתלמידי ישיבת וולוז'ין. במשך חדשים ארוכים יכולים היו הבחורים לשקוד על תלמודם במנוחת הנפש כשהישיבה דואגת להם לאספקה שוטפת של לחם טרי ומרק חם, בהם החיו את נפשם.

חלפה שנה והגנרל לא חזר לוולוז'ין. חלפה עוד שנה, ועדיין הגנרל לא חזר לוולוז'ין. הנהלת הישיבה שחששה עד מאוד משובו של הגנרל ומהשאלה הקריטית: מהיכן ישיגו את סכום הכסף העצום כדי להשיב לו, נאנחה לרווחה כשראתה שהגנרל אינו חוזר, כאילו בלעה אותו האדמה.

המתבקש בסיפור כזה הוא להמשיך ולומר, שאכן הגנרל מעולם לא חזר לישיבה ורבי חיים לא נזקק להשיב את סכום הכסף העצום. המתאים היה שיתנהל כעת דיון סביב השאלה: האם היה זה אליהו הנביא שהגיע מהשמים כדי לסייע לישיבה בשעת מצוקתה, והוא זה שהתלבש בצורת גנרל זה והביא את הכסף משמי מרומים. או שמא, גנרל זה היה ונברא, אלא שמסיבות שונות לא חזר לוולוז'ין, אם מפני שאסון מה אירע לו בדרכו לביתו או בשובו משם, ואם מפני ששלטונות הצבא כבר לא אפשרו לחזור לוולוז'ין. אלא שלא כך היה מעשה.

כחלוף שלש שנים מההפקדה הגיע לפתע הגנרל אל ישיבת וולוז'ין, דפק בדלת חדרו של רבי חיים ואמר בהתרגשות: רבי, נאלצתי להתעכב במשך שלש שנים, הרבה יותר ממה שתכננתי בתחילה, אך עתה שבתי לכאן, רצוני ומבוקשי הוא כמובן לקבל את כספי חזרה.

שערותיו של הגנרל כבר הלבינו והוא עצמו נראה היה מבוגר יותר, אך לא היה כל ספק: אכן זה היה הגנרל שהפקיד את הכסף.

עליהם בחינה זו שהארון נושא את נושאו, והיינו שלא זו בלבד שאלבא דאמת אין תומכי הישיבה נושאים ומחזיקים את הישיבה, אלא שהישיבה היא המחזיקה את עצמה, ועוד יותר מכך, שהיא זו המחזקת ונושאת את נושאה. כיון שכך, היה רבי חיים אומר, אין כל מקום לדאגה על היכולות הכלכליות של הישיבות הקדושות, כיון שהם מחזיקים את עצמם.

פתגם חשוב זה בשמו של רבי חיים מוולוז'ין היה אומר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל', כפי ששמע מיהודי בשם רבי יקותיאל אייזיק גולדה'ס, מתושבי העיר סלוצק, שבא לומר לו זאת כשנודע לו שהוא מבקש לעזוב את ישיבת סלוצק שם היה מרביץ תורה לעדרים. היה זה כאשר ישיבת סלוצק נקלעה למשבר כספי חמור, ולא היה ביכולתה לשלם את משכורות צוות הישיבה ובוודאי שלא לדאוג לצרכי התלמידים. רבי איסר זלמן חשב שלישיבת סלוצק אין עתיד, והחליט לעזוב את הישיבה.

פנה אליו אותו יהודי, מתושבי סלוצק, ואמר לו את הקבלה המיוחדת הזו שהיה בידו מרבי חיים מוולוז'ין, כשהוא מוסיף ואומר לו: דברים ברורים הם שאין לך כל מקום לדאגה, גם ישיבת סלוצק היא מאותם ישיבות שהארון נושא את נושאו, ובוודאי שעוד יבואו לה ימים טובים של הרחבה.

לא הסתפק האיש, רבי יקותיאל אייזיק גולדה'ס, בדברים שאותם השמיע, אלא היה נאה דורש ונאה מקיים. הוא עצמו נרתם בכל כוחו להשגת אמצעים כספיים למען המשך קיום הישיבה וכך עלה בידו לחלץ את ישיבת סלוצק מהמשבר.

על הפסוק (שמות כה י): 'וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים' הביא רבינו 'החתם סופר' בספרו 'תורת משה': מורי חסיד שבכונה מו"ה נתן אדלער זצ"ל פירש, שהארון שהיה הלוחות בו מרמז לתורה כידוע, ושני כרובים אשר על פני הכפורת פניהם איש אל אחיו, שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה, ופניהם אל הכפורת להיות כוונתם לכוון האמת במה שכתב בלוחות, ושני בדים הם המחזיקים מחזיקי התורה כי עץ חיים היא למחזיקים בה, וזה הארון נושא את נושאו, כי נראה שהמה מחזיקים ומפרנסים התלמידי חכמים, ובאמת הוא איפכא שהוא נושא את נושאו כי כל העולם ניזון בשביל חנינא בני כידוע (ברכות יז:), ושלמה הוסיף שני כרובים לרמז על מחזיקי התורה, כי בבית המקדש לא היו נושאים את הארון בבדיו במסעות.

עם הפריץ לחדרו כדי לשמוע מה בפיו ומה הביאו הלום, אלא שהפריץ סירב לכך והתעקש לדבר עמו בפני כל הישיבה.

הפריץ שלף מכיסו צרור של שטרות, ספר אותם במהירות למול עיניהם המשתוממות של בחורי הישיבה, ואמר בקול: הנה יש כאן אלף רובל! הפריץ התקרב לרבי חיים, דחף בידו את השטרות ולחש לו באזנו: איני צריך להסביר לך או לתת בפניך דין וחשבון על מעשיי, אך זאת דע לך שמפני סיבות השמורות איתי - אין רצוני להחזיק אצלי שטרות אלו. אין אני מעוניין אלא במטבעות, יהיו אלו של כסף או של זהב, ובלבד שיהיו מטבעות ולא שטרות.

כיון שכך, המשיך הפריץ ואמר לרבי חיים: קח לך שטרות אלו, שכפי שראית עולים לסכום אדיר של אלף רובל, והשתמש בהם לצרכיך ככל שתחפוץ, לביתך ולמשפחתך ולמען הישיבה הגדולה כאן. כמובן שאיני נותן לך אותם בחינם אלא בהלוואה, אלא שהלוואה זו תהיה בתנאים נוחים להפליא: ההלוואה תהיה למשך עשר שנים, ובכל שנה תחזיר לי מאה רובל במטבעות של כסף או של זהב.

באותה שלוות רוח שבה היה רבי חיים שרוי עד עתה, נטל רבי חיים את השטרות והכניסם לכיסו, כשהוא אומר לפריץ, שהוא יעשה בדיקת כפי שהפריץ ביקש.

השיעור המשיך כהרגלו והסתיים סמוך לשעה שלש אחר הצהריים. משסיים רבי חיים את השיעור ופנה ללכת לחדרו, כבר המתין לו שם הגנרל הרוסי היהודי. רבי חיים נטל מידו את השטר ונתן לו שמונה מאות רובלים טבין ותקילין עוברים לסוחר, כשהוא מוסיף ומודה לו על העזרה הגדולה שהושיט לישיבה בשעת דחקה, ועל כך שבחורי הישיבה אכלו לשובע בזכותו.

היה רבי איצ'לה עומד משתומם על מידת אמונתו הכבירה והפשוטה של אביו הגדול, כשהוא משליך על השם יהבו, בביטול מוחלט ובאמונה שלמה שבוודאי יסייעו לו מהשמים, ואמנם ישועת השם הגיעה כהרף עין, כשלא זו בלבד שכל הסכום הגדול של שמונה מאות הרובלים הגיעו בבת אחת, אלא שנוספו לו שם עוד מאתיים רובל, שיהיה לו לצרכי הישיבה העתידיים.

לימים נודע שמשנה ערוכה הייתה לו לרבי חיים מוולוז'ין בעניין זה, והיה רגיל על לשונו לומר שכשם שמצאנו בארון השם שיש בו סגולה מיוחדת של 'הארון נושא את נושאו' (סוטה לה), כך גם הישיבות הקדושות נאמר

תחילה רצה הגנרל להראות לרבי חיים את שטר החוב וההסכם שנכתר ביניהם, אך רבי חיים אמר לו כי אין כל צורך: הוא זוכר היטב את ההסכם, וכמובן שהוא יחזיר את הכסף כולו, שמונה מאות רובל כסף, עד הפרוטה האחרונה.

כרגע, אמר רבי חיים, אין בקופת הישיבה סכום כסף גדול שכזה, אך, אל דאגה, תשוב לכאן מחר, בשעה שלש אחר הצהריים, וניתן לך את הכסף במלואו.

בנו של רבי חיים, הלוא הוא הגאון רבי יצחק, המכונה "רבי איצ'לה וולוז'ינער", שבאותו היום היה כבן שלשים ושתיים שנה, היה נוכח בחדרו של אביו כשהגנרל ביקש את כספו בחזרה, והיה עד לתשובה המפתיעה של אביו, שביום המחר יביא לו את כל הסכום במלואו.

רבי איצ'לה היה מצוי בסוד העניינים הכספיים של ישיבת וולוז'ין וידע היטב את מצבה האמיתי: בקופה לא היו אפילו חמישים רובל, בוודאי לא סכום גבוה כמו שמונה מאות רובל. כיון שכך לא הסתיר רבי איצ'לה את פליאתו: כיצד יושג סכום אדיר זה תוך זמן קצר כל כך, ומהיכן לקח אביו את הביטחון העצום להזמין את הגנרל הרוסי ולהבטיח לו כי עד שעה זו וזו, הכסף יחזור אליו.

מאחר ותמיהה זו הטרידה את מנוחתו של רבי איצ'לה, החל רבי איצ'לה לבלוש ולהביט אחריו שוב ושוב, כדי לנסות לראות מה מתכנן אביו לעשות כדי להשיג את הכסף. האם יש בדעתו לעשות השתדלות כלשהיא כדי להשיג את הכסף בתרומה או בהלוואה. במיוחד השתומם רבי איצ'לה לראות את אביו מצוי במנוחת הנפש ובשלוות הדעת, כשהוא אינו מוטרד כלל ועיקר מהשגת הכסף. נדמה היה עליו כי סכום הכסף הנדרש בכלל נמצא בכיסו, וכל שהוא מצפה זה רק לבואו של הגנרל.

סדר יומו של רבי חיים, ראה רבי איצ'לה שלא חדל מלהתבונן בזה, לא השתנה כלל ועיקר. רבי חיים למד והתפלל כהרגלו ברוגע, הזמן חלף מבלי שנראה היה כי הוא מוטרד ממשו. הגיע הזמן לומר שיעור בפני בחורי הישיבה, ורבי חיים נכנס להיכל הישיבה, והחל מפלפל בעוז במלחמתה של תורה, למישקל ולמיטרי כיד השם הטובה עליו.

לפתע פתאום, עוד רבי חיים עסוק בפירוקה של קושיה עצומה, ואל היכל הישיבה נכנס בבהלה הפריץ הגרף יוזף טישקביץ, הוא אשר כל אדמות העיר וולוז'ין וסביבתה היו מצויים בבעלותו, וניגש באחת אל רבי חיים. תחילה חשב רבי חיים לעצור את השיעור ולהיכנס

מילין יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט מדברות קדשו ותורתו של רבי דוד חי אביהעזרא שליט"א

מִילָתָא דְחֵדָּתָא

חֵדָּתָא דְאֹרֵייתָא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מעלת תרומת הציבור על פני תרומת נשיאי העדה

במדרש (במדב"ר יב טז) שכיון שהמתינו הנשיאים לראות מה יביאו בני ישראל, הזדרזו בני ישראל והביאו את כל הנדרש, ולא נותר לנשיאים להביא אלא את האבנים הטובות, לפי זה, פירש **האור החיים הקדוש ע"ה**, כיון שהייתה תרומת הנשיאים מאוחרת לתרומת ישראל לכן איחר הכתוב להזכיר כאן את תרומתם רק לאחר שאר התרומות.

תרומת מעשה המשכן קודמת לתרומת בגדי כהונה

עוד טעם פירש **האור החיים**, כי אבני השוהם והמלואים שימשו לבגדי הכהונה ולא למלאכת המשכן, והרי קדושת המשכן היא למעלה מקדושת הבגדים, שכן המשכן אסור בהנאה והנהנה ממנו מעל, ואילו בגדי כהונה מותרים בהנאה לכהנים הלובשים אותם, לפיכך הקדים את תרומת המשכן לאבנים היקרות.

ותרומתם של כלל ישראל חביבה במרום ביותר, ועל דרך שאמרו (ברכות ה) בתפילת רבים שאהובה וחביבה היא לפני המקום, משום כך נדחו האבנים היקרות ממקומם ונמנו לאחר תרומתם של ישראל.

אחר שראינו חשיבות הרבים על פני הנשיאים, שוב נבין שזהו הטעם גם שהזכיר הכתוב 'אבני שוהם' קודם ל'אבני מילואים', כי על אבני השוהם היו כתובים ששה שבטים על כל אבן, ואילו על אבני המילואים היה כתוב על כל אבן שם אחד בלבד, ולמעלת חביבות האחדות הקדים הכתוב את אבני השוהם לאבני המילואים.

תרומתם המאוחרת של הנשיאים נזכרת מאוחר בסדר הכתוב

עוד יש לומר, כי כל עיקר תרומתם של הנשיאים הייתה באיחור ובעצלות, כמבואר

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת. ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועיזים. וערת אילים מאדמים וערת תחשים ועצי שטים. שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן (כה ג-י). בפרשה נזכרו הדברים הנצרכים למלאכת המשכן, וסדר הזכרתם בפסוק מוקשה, כי הכתוב סידר את המשובח קודם לפחות ממנו, תחילה הזכיר את הזהב המשובח ואחריו את הכסף הפחות ממנו, וכך פוחת ויורד על זה הסדר, מלבד השנים האחרונים 'אבני השוהם' ואבני המילואים שלמרות שעולים על כולם בחשיבותם נזכרו בסוף, בעוד שמן הראוי היה להזכירם קודם לזהב הראשון.

פירש הרה"ק שר שלום מבעלזא ע"ה, שאבני השוהם ואבני המלואים היו תרומתם של הנשיאים, ואילו הזהב הכסף ושאר דברי התרומה, היו מתרומתם של כלל ישראל,

מִילָתָא דְפְלִיאָה

בכל מקום שעוסקים בתורה יש השראת השכינה

לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר (שמות כה ח) 'ועשו לי מקדש'. ולכן בכל מקום שעוסקים בתורה יש השראת השכינה [כדאיתא בגמרא (ברכות ו): ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו, שנאמר (שמות כ כא) 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך']. ועל העוסק בתורה נאמר (הושע יא ט) 'בקרבך קדוש', ובני ישראל בעצמם הם בבחינת 'היכל ה' המה' (ירמיה ט ז) 'היכל ה' היכל ה' המה', לומר כי אין מושב היכל ה' הבית של בנין, כי אם האנשים אשר הן הם מושבו יתברך אשר ישכון בהם, וכמאמרנו על פסוק 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' ולא אמר 'בתוכו' (אלשיך מלכים א' יא-יב), ומתקיים בהם 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (בפרשתנו כה ח) (שהמשכן אין השראת שכינה בו מצד עצמו כי אם באדם, כמה דאת אמר (שמות כה ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', כי 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', שהוא כי היכל ה' הוא האדם וממנו יתפשט אל המשכן (אלשיך שמות לא), ועליהם נאמר (דברים לב ט) 'כי חלק ה' עמו', וגם על ידי זה זוכה להיות נקרא בן למקום.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ח).

הנה מבואר בזוהר הקדוש (פר' אחרי עג) שקודשא בריך הוא והתורה וישראל אחד הם, ונראה מזה שכפי התקשרות בני ישראל בתורה הקדושה כך נתחזק הקשר בינם לקדוש ברוך הוא, וכך מבואר במדרש (שמו"ד לג א) כביכול הקדוש ברוך הוא נמכר לישראל עם התורה, ואלו דברי המדרש בפרשתנו: 'ויקחו לי תרומה', הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו', אל תעזבו את המקח שנתתי לכם וכו' ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, מכרתי לכם תורת כביכול נמכרתי עמה, שנאמר 'ויקחו לי תרומה'. משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו, אמר לו, בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

לי לשמי - שם ה' בנתינת צדקה

לו', אף אם המקבל פושט ידו בראשונה, עם זאת 'נותנים לו', כיון שהשפעת הצדקה ביום זה באה ממקום גבוה ביותר, לפיכך אין מדקדקים אחרי העני הפושט ידו (שער הכוונות פורים א), ולכן גם הסדר אינו מעכב, ואפילו אם הקדים העני לפשוט ידו אין מדקדקים אחריו, אלא נותנים לו בכל אופן אף שאינו כסדרו.

הזכירה שכל ממונו שייך לבורא יתברך מקילה על האדם לתת צדקה

במה יחזק האדם את עצמו להרבות בנתינת צדקה כשהיצר הרע בא אליו וטענתו עמו, שימנע עצמו מלחלק צדקה כי יחסר לו פרנסתו. לא נשאר לו אלא ללכת בדרכו הסלולה של אברהם אבינו ע"ה, שהיא לבטוח בהשגחת ה' יתברך באמונה שלימה ולזכור שכל נכסיו אינם שלו אלא הם שייכים באמת לבורא יתברך שמו ורק הופקדו בידו, ואין נתינתו משלו אלא משל הקדוש ברוך הוא כדכתיב (דה"א כ"ט י"ד) 'כי ממך הכל ומיך נתנו לך', ומתוך ידיעה זו יחלק ממונו לצדקה ברוח נדיבה ובלב שלם כיד ה' הטובה עליו. וכך ביאר הרה"ק הבית אברהם ע"ה (לך לך) בפסוק (בראשית טו ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', שאברהם אבינו ע"ה האמין שכל מה שיש לו שייך לבורא יתברך, וכל נתינה שנתן חשב שכביכול ה' יתברך נתן את הצדקה.

הרה"ק בעל השפע חיים ע"ה דרש (ליל ש"ק תרומה תש"ל) בפסוק (שמות כה ג) 'וזאת התרומה אשר תקחו מאתם וגו', שזה ההבדל בין עם ישראל לאומות העולם, שאיש ישראל יודע שאין זו משלו אלא משל הקב"ה שנתן לו כסף בשביל לעשות מצוות ומעשים טובים, ומתוך ידיעה זו הוא נותן ברוח נדיבה. לא כן העמים שעליהם נאמר (משלי י"ד) 'וחסד לאומים חטאת', חסד לאומים דייקא, היינו שהם חושבים שזה משלהם ואין יודעים שהעושר והכבוד מלפניך, ולכן כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר בו (ב"ב י). וזהו 'זאת התרומה אשר תקחו' שלא יראו זאת בבחינת נתינה, ואשר על כן 'מאתם' ולא מאומות העולם שאינם במדרגה זו.

גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, כי על ידי הצדקה מייחד שם הוי"ה ביחוד גמור כנ"ל ומקרבת הגאולה].

ובזה פירשו צדיקים את הפסוק (בפרשתנו כה ב) 'מאת כל איש אשר ידבנו לכו', היינו שמתנדב לתת מעצמו קודם שיבקש העני, ובכך הוא מעורר צירוף שם הוי"ה כסדרו, ממנו 'תקחו את תרומתי', שכן כתוב ידבנו ליבו, כלומר, שליבו של הנודב הוא הגורם לנתינת הצדקה ללא שנדרש לבקשת העני.

וכמו שפירש **הבעל שם טוב ע"ה** את הפסוק (דברים טו ח) 'כי פתוח תפתח את ירך לו', כלומר שיפתח הנותן את ידו קודם שיבקש ממנו העני, וזהו 'כי פתוח תפתח את ירך לו' שתפתח בידך 'לו', היינו ליד העני המקבל, וכן יש לפרש 'את ירך' 'את יודך', עם הוי"ד שלך, היינו הפרוטה הנקרא יוד. ובהו יוכל לעורר צירוף שם הוי"ה כסדרו, כי אם יפשוט המקבל את ידו קודם שיושיט לו הנותן נמצא שם הוי"ה שלא כסדרו.

[ובזה פירש הבעש"ט זלה"ה את הפסוק (תהלים י"ט) 'אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך', כאשר 'אני' מקדים ליתן צדקה, אזי 'אחזה פניך' ביחוד שם הוי"ה כסדרו בחינת פנים, אבל כש'אשבעה בהקיץ' היינו שהעני מקיץ אותי בפשיטת ידו לתבוע ממני צדקה, אזי 'תמונתך' אין זה כי אם תמונה של ד' אתוון שלא בבחינת פנים (מבשר צדק ראה)].

אם הקדים העני לפשוט ידו הרי הוא חייב

בזה יובנו גם דברי המשנה (שבת ב.) שאם פשט העני את ידו לפניו ונתן או נטל מתוך ידו של בעל הבית - העני חייב, ולכאורה קשה, מדוע פותחת המשנה בחיוב העני, וכי אין די בכל הצער שהיה מנת חלקו עד שהוצרך לפשוט ידו לצדקה אלא כיון שהקדים העני לפשוט ידו תחילה הרי הוא מעורר צירוף השם שלא כסדרו, ומתעוררים עליו דינים חס ושלוש ולכן העני חייב.

אמנם ביום הפורים תקנו בו חז"ל (ירושלמי מגילה פ"א ה"ג) 'כל הפושט יד נותנים

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב).

שנינו במשנה באבות (פרק ה' משנה כג) לגבי דרגות נתינת צדקה: "יתן ויתנו אחרים חסיד". החסיד האמור אינו רק בעצם כך שנותן משלו, אלא שכאשר יש נתינת צדקה בעולם, זה גורם צירופי שמות בעולמות העליונים, ועל הרוצה לתת צדקה מעצמו ורוצה שיתנו גם אחרים, הרי הוא חסיד המתחסד עם קונו, שגורם השראת השכינה בעולם.

כפי שידועים דברי **מורינו רבי חיים ויטאל ע"ה בלוקטי תורה** (ישעיה לב ז) בשם רבו **האריז"ל**, שיש לכוון בנתינת צדקה צירוף שם הוי"ה, כי המטבע צורתו רומזת לוי"ד, ה' אצבעות הנותן רמז לאות ה"א, זרוע הנותן רמז לאות ו"ו, וה' אצבעות המקבל כנגד ה"א אחרונה, הרי שם הוי"ה מלא. וזהו הרמז 'והיה מעשה הצדקה שלום' (ישעיה שם), שעל ידי מעשה הצדקה כראוי זוכים לחבר י"ה יחד עם ו"ה וזה באמצעות מעשה הצדקה והרמז 'הי"ה מעשה הצדקה' היינו שם הוי"ה שלם.

ועל פי זה פירש **החיד"א ע"ה בנחל קדומים**, בדברי רש"י בפרשתנו 'ויקחו לי תרומה' - 'לי לשמי', היינו לייחד במעשה הצדקה שם הוי"ה כנ"ל. ובהו פירש הפסוק (משלי כב ב) 'עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה', כלומר, שהקדוש ברוך הוא מסבב שעשיר ורש יפגשו, כדי שעל ידי כן יתן צדקה ויגרום ליחוד שם הוי"ה.

יקדים לתת צדקה קודם שיבקש העני

מדברי **רבינו הארי"ז** שפירש שאצבעות הנותן מכוונות כנגד ה' ראשונה ואצבעות המקבל כנגד ה' אחרונה, יש ללמוד להיזהר שהעשיר יקדים לתת לעני קודם שיבקש העני ממנו, וכך יהיה צירוף שם הוי"ה כסדרו, ה' ראשונה קודם לה' אחרונה, כי אם יתעכב העשיר מלתת עד שיבקש העני תחילה, הרי תקדים ה' אחרונה לה' ראשונה, ואין צירוף השם עולה כסדרו [ובזה פירש הרה"ק מאור עינים ע"ה (אגדות השי"ס שבת קנא): מאמר חז"ל (ב"ב י.)

מילין וקידוץ

פרקי הדרכה ועבודה ה'

לחם הפנים - לימוד לפרנסת האדם

זמן סידור לחם הפנים בשבת קודש שהיא מקור הברכה לכל השבוע

והנה מה טוב ומה יפה שזמן סידורו וסילוקו של הלחם הוא ביום שבת קודש, כי לחם הפנים מרמז על השפע והפרנסה מן השמים כנ"ל, והלוא שבת קודש היא מקור הברכה וממנה מתברכים כל ששת ימי המעשה, וממילא היא הזמן הראוי ביותר לסדר בו את לחם הפנים שאף הוא מקור השפע. וכענין זה יש לרמז בפסוק (ויקרא כג ג) 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת' וגו', שעל ידי קדושת השבת והשפעתה תיעשה המלאכה מאליה וישרו בה ברכה ושפע בכל ימות השבוע.

חיבה יתירה בחמימות לחם הפנים - גם ממנה רמז לפרנסת האדם

מכאן נשובה לראשונה, בדבר החיבה יתירה הנודעת לישראל במצות לחם הפנים, שהיו מגביהים אותו ומראים לעולי רגלים ואומרים להם 'ראו חיבתכם לפני המקום'. ויתכן לבאר החיבה שיש בנס לחם הפנים יותר משאר הניסים שנעשו במקדש, על דרך דברינו, שבלחם הפנים נמצא רמז על הפרנסה, ובא בזה לומר שפעמים נראה לאדם שפרנסתו יום אחד מועטה ויום אחר מרובה ודואג על זה ומצטער, לפיכך מראים לעם ישראל עולי רגלים את הלחם שעל אף שהוא מונח על השלחן הטהור שבוע ימים עדיין הוא טרי וחם כאילו עכשיו יצא מן התנור, וללמדנו שגם הפרנסה מוכנה תמיד ומזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, ויאמין בבורא עולם שהוא אל זן ומפרנס לכל ונותן מזון ומחיה לכל בשר כי לעולם חסדו.

כדאיאת בגמרא (ביצה טז): כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו. אמר רבי אבהו, מאי קראה, 'תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו', איזהו חג שהחדש מתכסה בו, הוי אומר זה ראש השנה, וכתוב 'כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב', מאי משמע דהאי חק לישראל דמוזני הוא, דכתיב 'ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה', מר זוטרא אמר מהכא 'הטריפני לחם חקי'.

מניחים את החדש מיד, כדי שלא ישאר השלחן אפילו רגע אחד בלא הלחם מעליו. ואילו במנורה פירש רש"י ע"ה 'נר תמיד' כל לילה ולילה קרוי תמיד, והיה חיוב שידלקו הנרות רק בלילה. ומאידך, בקרבן תמיד מצאנו שיעור שלישי שאין משמעות 'תמיד' כי אם מיום ליום, שהקריבו קרבן פעם אחת בשחרית ופעם נוספת בין הערבים [כך פירש רש"י שם (שמות כז ט): 'תמיד', כל לילה ולילה קרוי תמיד, כמו שאתה אומר 'עולת תמיד' ואינה אלא מיום ליום, וכן במנחת חביתין נאמר 'תמיד' ואינה אלא מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, אבל תמיד האמור בלחם הפנים משבת לשבת הוא].

וצריך ביאור, מדוע רק בלחם הפנים דרשו תיבת 'תמיד' כפשוטה, כל הזמן ממש, ולמה לא פירשו כך לגבי הדלקת המנורה שיהיו הנרות דולקים כל היום וכל הלילה, או בענין קרבן התמיד שיקריבו קרבנות כל היום וכל הלילה.

דאגת הפרנסה מיותרת כי ה' מספק צרכי האדם

אך נראה לבאר על פי המצוי בדרכו של עולם, שכל דאגותיו של כל אדם כל היום על המחיה ועל הכלכלה, שאם לא ידאג אדם לעצמו מי ידאג לו, ובאמת כל הדאגה מיותרת כי הקדוש ברוך הוא וברוך שמו מספק צרכיו של כל אחד וכל בריה הנמצאת בעולמו, על כן דוקא לחם הפנים שממנו באה פרנסה לישראל הוא הנמצא תמיד על השלחן ללא הפסק אפילו רגע אחד, להורות נתן בלבבות עם ישראל, שה' יתברך בטובו בחן ובחסד וברחמים דואג ומזמין לחם לכל בשר, לעם ישראל ולכל העולם כולו בכל עת ובכל שעה [ראה בגמרא מסכת כתובות (טז): אמר ליה, אטו מדידהו קאכילנא, מדרחמנא קאכילנא, דתנינא 'עיני כל אליך ישברו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו', 'בעתם' לא נאמר אלא 'בעתו', מלמד שכל אחד ואחד נותן הקדוש ברוך הוא פרנסתו בעתו].

וְנָתַתְּ עַל הַשְּׁלַחַן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד (כה, ל).

הגמרא (יומא כא.) מבארת שיש מהניסים שנאמרו בירושלים כמו 'ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים', ואם כן חסרים לנו שני ניסים נוספים, שהרי המשנה אומרת 'עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש', יעויין שם דין ודברים בזה.

למעשה הגמרא אומרת שיש להוסיף כאן נס נוסף, דאמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול היה נעשה בלחם הפנים, סילוקו כסידורו, שנאמר (שמואל א' כא ז) 'לָשׂוּם לֶחֶם הֵם בַּיּוֹם הַלֵּקְחוֹ'. דהיינו כשהיו מניחים שתיים עשרה חלות חדשות על שולחן הטהור בשבת קודש, ובשבת שלאחריה נוטלים הכהנים את הישן ומחלקים אותו לכהני המשמר, ועל אף שזמן סילוקו הוא שבוע ימים אחר סידורו על השלחן, עדיין היה הלחם חם ממש כאילו עכשיו הניחוהו על השלחן [ראה פירוש רש"י שם: סילוקו כסידורו, חם ביום הלקחו, הבאה חם כיום סידורו. חם ביום הלקחו, שיהא חם ביום הלקחו מעל השלחן]. מוסיפה הגמרא פרט נוסף (וכן בחגיגה כו:) ובשעת הרגל היו מגביהים את השלחן ומראים לעולי רגלים, ראו חיבתכם לפני המקום שהלחם בעת סילוקו כמו בעת סידורו.

ויש להבין, במה אם כן שונה נס לחם הפנים משאר הניסים, שהיו מגביהים ומראים לעולי רגלים רק את הנס הזה.

שלשה פירושים שונים בתיבת 'תמיד'

יש לבאר בהקדם מה שמצאנו שלשה מקומות שמוזכר בהם 'תמיד', א'. במצות הדלקת המנורה שכתוב (שמות כז ט) 'להעלות נר תמיד', ב'. בענין קרבן התמיד כתוב (במדבר כח ו) 'עולת תמיד', ג'. בסידור לחם הפנים נכתב (בפרשתנו כה ל) 'ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד'.

והנה הגאון רבי שלמה קלוגר ע"ה כבר דייק ועמד על ההבדל העצום שיש בין שלשה עניינים אלו, שבלחם הפנים מצותו שיהיה מונח על השלחן תמיד בכל עת ובכל שעה, ואף בשעת סידור הלחם החדש בשבת היו שני כהנים מושכים את הלחם הישן, ושנים אחרים

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לנצל ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

אוצרות חיים המבואר

זוהר המבואר 'הכתר והכבוד'

עינים מאירות
קבלה

שערי הזוהר

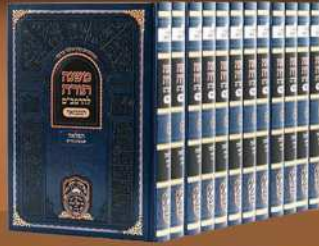
אוצר האריז"ל

שער הכוונות
פסחשער הכוונות
ראש השנה

רמב"ם המבואר

שו"ע יומי

רמב"ם - המקוצר

משניות מבוארות
מתיבתאמסילת ישרים
המבוארפלא יועץ
המבוארתומר דבורה
המבוארשערי קדושה
המבוארראשית חכמה
המבואר

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאויכות ימים ושבועות טובות מתוך בריאות ונחת
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☞ להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com